

■ Inclusion in Society by the Arts ■

INCLUSION IN SOCIETY BY THE ARTS

FIELD APERTURE

Fogyatékos gyermekek integrációját célzó, művészettel
kapcsolatos játékos foglalkozások útmutatója

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**A projektet az Európai Bizottság támogatta. A kiadványban megjelentek
nem szükségszerűen tükrözik az Európai Bizottság nézeteit**

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	1
2. Az inkluzív, befogadó oktatás jogi környezete a partnerországokban.....	1
2.1. Az inkluzív oktatás jogi környezete Belgiumban.....	1
2.2. Az inkluzív oktatás jogi környezete Bulgáriában.....	4
2.3. Az inkluzív oktatás jogi környezete Franciaországban.....	6
2.4. Az inkluzív oktatás jogi környezete Magyarországon.....	7
2.5. Az inkluzív oktatás jogi környezete Írországból.....	8
3. Eszközök a fogyatékossgal élő gyermekek integrálására az óvodákban és iskolákban a kultúra és a művészet által.....	10
3.1. A fogyatékossgal élő gyermekek / a speciális nevelési igényű gyermekek meghatározása.....	10
3.2. Az oktatók készségei (művészetterápia kontra művészetpedagógia).....	11
3.3. Játékos kulturális és művészeti tevékenységek jó gyakorlatai, amelyek elősegítik a fogyatékos gyermekek oktatását és integrációját és ezáltal felhívja a figyelmet a gyermekek készségeire és képességeire.....	12
3.3.1. Jó gyakorlatok Belgiumból.....	12
3.3.2. Jó gyakorlatok Bulgariából.....	16
3.3.3. Jó gyakorlatok Franciaországból.....	21
3.3.4. Jó gyakorlatok Magyarországból.....	26
3.3.5. Jó gyakorlatok Írországból.....	33
4. Konklúzió.....	37

1. Bevezetés

Ezt az útmutatót az „Inclusion in Society in the Arts” (ISA) projekt keretében dolgoztuk ki, amely az Európai Unió Erasmus+ programjának társfinanszírozásában jött létre. Célja, hogy olyan jó példákat mutasson az oktatás világából; olyan különféle művészeti vonatkozású gyakorlatok, tevékenységek vagy foglalkozássorozatok ezek, melyek mindenki számára példaértékűek lehetnek. Ezek a játékos foglalkozásokat hagyományos oktatási környezetben lehet megvalósítani, speciális oktatási igényű gyermekek és nem fogyatékos gyermekek együttes részvételével. Ezáltal szeretnénk ösztönözni a partnerországokban illetve más országokban dolgozó tanárokat, hogy próbálják ki és terjesszék ezen jó gyakorlatokat tanulóik körében. A példákat az ISA projekt partnerszervezetei gyűjtötték össze a következő országokból: az EASPD és a Horizon 2000 (Belgium), a NASO (Bulgária), a L’ADAPT (Franciaország), a Kézenfogva Alapítvány (Magyarország) és a Cope Foundation (Írország).

Egyrészt az itt szereplő foglalkozások elősegítik az oktatási folyamatának fejlesztését, amivel így lehetővé válik a gyermekek számára, hogy új ismereteket és készségeket szerezzenek. Emellett e tapasztalatok elősegíthetik azt, hogy ezen tevékenységek könnyedén belesimuljanak a tanulási környezetbe. Másrészt a példák célja a tudatosság növelése, mivel azokat olyan oktatás intézményekben valósítják meg, ahol fogyatékos gyermekeket is oktatnak. Így ezek a gyakorlatok megfelelnek A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 8. cikkelyének¹, ami szerves része az ISA projekt valamennyi tevékenységének.

Ezenkívül az útmutató a befogadó oktatás különböző keretrendszerit vizsgálja a projekt partner országaiban, és áttekintést nyújt a sajátos nevelési igényű gyermekek általános oktatásba történő integrációjának feltételeiről. Elsőként bemutatjuk az inkluzív oktatás jogi helyzetét Belgiumban, Bulgáriában, Franciaországban, Magyarországon és Írországban. A projekt szakmai csapata reméli, hogy az útmutató használatával a tanárokat olyan hasznos ismeretekkel látja el, melyekkel javíthatják munkahelyi teljesítményüket.

2. Az inkluzív, befogadó oktatás jogi környezete a partnerországokban

Minden gyermeknek joga van az inkluzív oktatáshoz való hozzáféréshez, mivel abból mindegyiküknek előnye származhat. Az inkluzív oktatás lehetőséget kínál a következőkre:

- ✓ a gyermekek egyéni képességeinek és tehetségeinek fejlesztése, mivel ez minden gyermek számára magas és megfelelő elvárásokat támaszt;
- ✓ az egyéni célok elérése érdekében végzett munka, miközben lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy osztálytársaikkal együtt aktívan részt vegyenek az iskolai tevékenységekben;

¹ <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/ConventionRightsPersonsWithDisabilities.aspx#8>

- ✓ a szülők bevonása az oktatási folyamatokba, valamint gyermekeik iskolai tevékenységeibe;
- ✓ az iskola tiszteletének és az intézményhez tartozásának kultúrájának ösztönzése, mivel ez elősegíti az egyének közti különbségek elismerését és elfogadását, valamint az iskolai zaklatás megelőzését;
- ✓ barátságok kialakítása sok más gyermekkel, mindenki saját igénye és képessége szerint.

Összességében az inkluzív oktatás pozitív hatással van mind az iskolai környezetre, mind a közösségre, mivel lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy megismerjék, és jobban értékeljék a sokféleséget és a befogadást². A különböző ISA projektbeli partnerországok azonban eltérő szabályokkal és rendeletekkel rendelkeznek a befogadó oktatásra vonatkozóan. Ezek tükrözik a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációjának és oktatásának szintjét az adott országban.

2.1. Az inkluzív oktatás jogi környezete Belgiumban

A belga alkotmány szövetségi szinten a 24. cikkelyben garantálja mindenki számára az ingyenes oktatáshoz való jogát. A belga alkotmány a szülők és gyermekeik számára az ingyenes oktatáshoz való jog mellett, az iskolaválasztás szabadságát is garantálja. A szülőknek és a gyermekeknek joguk van megválasztaniuk iskolájukat lakhelyüktől logikusan elfogadható távolságon belül.³

A szövetségi kormány korlátozott hatáskörrel rendelkezik az oktatás terén, azonban három autonóm oktatási rendszer létezik. Ezeket az oktatási rendszereket régiók szerint osztották fel, nevezetesen a flamand, a francia és a német nyelvterületek szerint. Eszerint a beosztás szerint a flamand és a francia régiókra fókuszálunk a továbbiakban, mivel ezek adják az ország lakosságának 95%-át.

A flamand parlament a 2002. június 28-án elfogadott, az oktatásban való részvételéről szóló törvényben biztosítja az az esélyegyenlőséget minden olyan diák számára, akik a speciális oktatási igényekről szóló nyilatkozat alapján egyfajta speciális oktatást igényelnek. Ennek keretében, e tanulóknak joguk van az általuk választott iskolába beiratkozni.⁴ Ezt a törvényt 2008. július 10-én követte a flamand parlament törvénye, amely jogi keretet teremt az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód politikájához, ideértve az egyenlő bánásmódot az iskolai oktatás során.⁵ 2011-ben a beiratkozási jogról szóló parlamenti törvény tovább

² <https://www.pretti.info/bg/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/%D0%BA%D0%B0%D0%BA%D0%B2%D0%BE-%D0%B5-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D1%89%D0%BE-%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5>

³ European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 14/03/2018, *Country Information for Belgium (Flemish Community, [09/10/2018])*, available at www.eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/belgium-flemish-community_en

⁴ EURYDICE, 03/11/18, *Belgium-Flemish Community, Legislation and Official Policy Documents*, [10/10/18], available at www.eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/belgium-flemish-community_en

⁵ Ibid.

támogatta az esélyegyenlőséget az oktatásban.⁶ Az M-rendelet 2014. évi elfogadását követően a flamand közösség számára biztosítottá vált a legmagasabb szintű inkluzív oktatás valamennyi belga közösség között.⁷ Az M-rendelet jogilag megerősíti a sajátos nevelési igényű tanulók jogait az általános oktatásba való beiratkozásra. Ez azonban csak azoknak a diákoknak garantálja a beiratkozáshoz való jogot, akik képesek követni a közös tantervet és társaikkal együtt haladni. Ezért annak ellenére, hogy ez egy pozitív lépés az inkluzív oktatás felé, még mindig van még tennivaló a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény összes követelményének teljesítése érdekében.⁸

A francia közösségben kevesebb kezdeményezés történt a közelmúltban, de több erőfeszítést tettek a törvényhozók a fogyatékossgal élő tanulók befogadó oktatáshoz való jogának előmozdítása érdekében.⁹ A speciális oktatásról szóló, 2004. március 3-i rendelet nyolc típusú speciális oktatási intézményt határoz meg a gyermek fogyatékossga szerint.¹⁰ Minden iskolatípust a tanulók igényeihez igazítottak.¹¹ 2009-ben a rendeletet arra építették fel, hogy hathatós rendelkezéseket foglaljanak bele a sajátos nevelési igényű tanulók sikeres integrálásához az általános oktatás keretein belül.¹² Ehhez szükség volt partneri kapcsolat kiépítésére azon speciális iskolák között, amelyekbe a tanulókat hivatalosan is beíratják és azon általános iskolák munkatársai között is, ahol a gyerek az oktatásban különböző módokon, de egy szinten részt vesz.¹³ 2015 júliusában a francia közösség parlamentje egy olyan rendeletet fogadott el, amely további lépéseket fogalmaz meg a sajátos igényű tanulónak a hagyományos oktatásba történő beilleszkedéséhez, ennek irányításához és támogatásához.¹⁴ Ennek alapján a tanulót csak akkor irányítják a speciális oktatás felé, ha a hagyományos oktatási rendszerbe történő integráció nem lehetséges.¹⁵

⁶ *Education Policy Outlook Belgium*, p. 8

⁷ The Interfederal Centre for Equal Opportunities, Belgium, *Day of General Discussion on the Right to Education for Persons with Disabilities* (Art. 24), 2015, p. 5

⁸ *Ibid.*

⁹ *Ibid.*, p. 7

¹⁰ European Committee on Social Rights, Observations by Unia, Interfederal Centre for Equal Opportunities and Opposition to Racism and Discrimination, 2017, p. 10

¹¹ European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 14/03/2018, *Country Information for Belgium (French Community-Legislation and Policy, [09/10/2018])*, available at www.european-agency.org/country-information/belgium-french-community/legislation-and-policy

¹² European Committee on Social Rights, Observations by Unia, Interfederal Centre for Equal Opportunities and Opposition to Racism and Discrimination, 2017, p. 10

¹³ *Ibid.*

¹⁴ European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 14/03/2018, *Country Information for Belgium (French Community-Legislation and Policy, [09/10/2018])*, available at www.european-agency.org/country-information/belgium-french-community/legislation-and-policy

¹⁵ *Ibid.*

Ezenkívül az 1997. szeptemberi kiküldetési rendeletet kimondja azt, hogy a tanulók számára nem tagadható meg az egyes intézményekbe való beiratkozás fogyatékoságuk miatt, és ezt a rendeletet minden tanulóra kiterjesztették.¹⁶ A rendelet szerint az iskoláknak figyelembe kell venniük a beiratkozott tanulók igényeit, és olyan – prioritást élvező – intézkedéseket, lépéseket kell meghatározniuk, amelyek támogatják a speciális szükségletekkel rendelkező tanulókat tanulmányaikban.¹⁷ A jövőben várhatóak további olyan intézkedések a társadalmi reformok keretén belül, amelyek további szinteken ösztönzik a speciális szükségletekkel rendelkező gyermekek bevonását az oktatásba.¹⁸

2.2. Az inkluzív oktatás jogi környezete Bulgáriában

Két normatív erejű dokumentum szabályozza az inkluzív oktatást Bulgáriában: Az óvodáskori és iskolai oktatásról szóló törvény és az Inkluzív oktatás szabályozása című dokumentum.

Az óvodai és iskolai oktatásról szóló, 2016. augusztusában hatályba lépett törvény értelmében az óvodák és az iskolák feladata minden olyan gyermek támogatása, akinek erre csak szüksége lehet. Ennek következtében egy koordinációs csoport gondoskodik arról, hogy a gyermekek minden szükséges támogatást megkapjanak, ebbe beleértve a speciális nevelési igényű, krónikus betegségben szenvedő, veszélyeztetett vagy kiemelkedő tehetségű gyermekeket is. Ennek elérése érdekében egy plusz, speciális képesítéssel rendelkező tanár csatlakozik az óvodák és az iskolák pedagógusaihoz. Korábban a speciális oktatási szükségletekkel rendelkező gyermekekkel külső szakember foglalkozott egy külön helyszínen, tanácsadóban vagy az osztályban. Az óvodai és iskolai oktatásról szóló törvény értelmében ez az oktató az óvodai és iskolai csapatok részét képezi, és szorosan együttműködik az oktatási szakemberek egyéb tagjaival (például az iskolában, óvodában dolgozó pedagógusokkal, tanárokkal, pszichológusokkal, pedagógiai tanácsadókkal, logopédusokkal), ezzel is támogatva a sajátos nevelési igényű gyermekek tanulmányi haladását. Emellett ez a szakember arra is figyel és azt is támogatja, hogy a tanuló jobban integrálódjon az osztálytársak között és az óvoda / iskola közösségében.¹⁹

Várna megyében a „Vision” Társadalomfejlesztési Ügynökségen keresztül olyan szolgáltatást is nyújtanak, melynek keretén belül a speciális nevelési igényű gyermekekkel foglalkozó szociális asszisztensek eljutnak hagyományos óvodákba és / vagy iskolákba is. Így - a plusz oktatók mellett - a várnai szülők támaszkodhatnak a szociális asszisztensekre is, akik a hozzájuk tartozó gyermekeket elviszik az iskolába, támogatják őt az órák alatt és hazaviszik a tanítás után. A szolgáltatást Várna önkormányzata finanszírozza, és sajnos az ország más területein még nem elérhető a lakosság számára.

¹⁶ European Committee on Social Rights, Observations by Unia, Interfederal Centre for Equal Opportunities and Opposition to Racism and Discrimination, 2017, p. 10

¹⁷ Ibid. and European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 14/03/2018, *Country Information for Belgium (French Community-Legislation and Policy, [09/10/2018])*, available at www.european-agency.org/country-information/belgium-french-community/legislation-and-policy

¹⁸ European Agency for Special Needs and Inclusive Education, 14/03/2018, *Country Information for Belgium (French Community-Legislation and Policy, [09/10/2018])*, available at www.european-agency.org/country-information/belgium-french-community/legislation-and-policy

¹⁹ <https://priobshti.se/article/reformata-v-priobshtavashtoto-obrazovanie/koy-e-resursniyat-uchitel>

A 2018 decemberében hatályba lépett inkluzív oktatásról szóló rendelet, határozott támogatási intézkedéseket ír elő a különféle fogyatékkal élő személyek számára; beleértve a látás, a hallás, a mozgásszervi, az értelmi fogyatékkal élőket is. A döntéshozók számos intézkedést terveznek annak érdekében, hogy minden gyermeknek egyenlő hozzáférést biztosítsanak a minőségi oktatáshoz és az iskolai környezetbe történő integrációhoz. A rendelet emellett kiemeli azt, hogy a speciális igényű gyermekek számára szükség van egyedi tantervek kidolgozására.

Összességében a dokumentum elősegíti az iskolai oktatás minőségének javításának lehetőségeit, emellett támogatást nyújt a kiszolgáltatott társadalmi csoportokból származó gyermekek számára. A gyermeket helyezi az oktatási folyamat középpontjába, szélesíti az iskolai megelőzés lehetőségeit és a különböző igényű gyermekekkel való együttműködést a szakemberek számára. A törvényalkotók a hangsúlyt arra helyezték, hogy milyen támogatást lehet nyújtani a gyermekeknek, nem pedig az iskola szankcionáló szerepére. Azonban az inkluzív oktatásra vonatkozó rendelet néhány hátrányáról is említést kell, hogy tegyünk. A dokumentum szerint vannak olyan új feladatok, amelyeket a tanároknak teljesíteniük kell, és amelyek több adminisztrációt igényelnek, mint pedagógiai munkát. Ezenkívül a rendelet hatékony végrehajtásához további emberi és pénzügyi erőforrásokra is szükség van, ám ezeket nem tervezték bele abba a pénzügyi keretbe, ami a normatív támogatást biztosítja.²⁰

A fogyatékkal élő gyermekek oktatását és integrációját támogató jogi dokumentumok és szociális szolgáltatások ellenére sok hagyományos oktatási intézmény még mindig meglehetősen zárkózott és elutasító és néhány tanár olyanokat nyilatkozik, mint például: „A sajátos nevelési igényű gyermekeknek speciális iskolába kell járniuk.” „A többlet támogatáshoz külön források szükségesek.” „Nem tudom, hogyan kell kezelni a fogyatékkal élő gyermekeket, mivel még arra sem tudom őket rávenni, hogy nyugodtan üljenek.” vagy „Hogyan vonhatnám be a speciális szükségletekkel rendelkező gyermeket az órai munkába, hiszen ő minden figyelmemet igényelné, és így nem lenne időm a többi gyermekkel foglalkozni?”²¹

Összefoglalva: a döntéshozók tettek néhány erőfeszítést annak érdekében, hogy a fogyatékos gyermekek számára jobb feltételeket teremtsenek az általános iskolai oktatás integrált eléréséhez Bulgária szerte. Nagyobb támogatásra van szükség azonban a rászoruló gyermekek kiegészítő támogatásának biztosításához és a szakemberek, különösen a fiatal szakemberek ösztönzéséhez, annak érdekében, hogy elkötelezzék magukat a fogyatékos gyermekekkel folytatott munka mellett. Ezenkívül fokozni kell az oktatási, szociális és egészségügyi ágazat közötti együttműködést a valódi befogadás elérése érdekében.²²

²⁰ <https://uchiteli.bg/interesting/standartyt-za-priobshhtavashto-obrazovanie-silni-strani-i-vyzmozhni-zaplani/1956>

²¹ <http://old.segabg.com/article.php?id=910229>

²² Ibid.

2.3. Az inkluzív oktatás jogi környezete Franciaországban

A francia oktatási törvénykönyv²³ szerint az oktatás elsődleges nemzeti prioritás. Célja mindenféle (társadalmi, területi, stb.) egyenlőtlenség leküzdése. A törvény minden gyermek számára biztosítja a jogot a tudás megszerzésére, a fejlődésre és befogadásukra a társadalomba.

A fogyatékossgal élő személyek egyenlő jogairól és lehetőségeiről, részvételéről és állampolgárságáról szóló 2005. évi törvény²⁴ jóváhagyja, hogy a fogyatékos gyermekeknek joguk van részt venni a közoktatásban, ahol számukra egy multidiszciplináris csapat egyéni és kiegészítő segítséget nyújt, igényeik szerint. Ez a segítség megvalósulhat pedagógiai, pszichológiai, oktatási, társadalmi, orvosi vagy paramedicinális támogatás formájában. A törvény arra is lehetőséget nyújt, hogy a helyi hatóságok finanszírozásában megvalósulhassanak speciális szállítási szolgáltatások.

Mindazok ellenére, hogy ezzel fontos lépés történt a befogadó oktatás felé, a kellő számú oktató hiánya miatt a fogyatékossgal élő gyermekeknek nem részesülnek elegendő egyéni fejlesztésben. 2017-ben az szakemberek 46%-a határozott idejű szerződéssel dolgozott, és csak 2% -uk állt teljes idős foglalkoztatásban.²⁵ Azonban a 2019. évi törvény²⁶ formálissá tette az oktatók képzését, és lehetővé tette fenntarthatóbb foglalkoztatásukat 3 éves határozott idejű szerződésekkel és magasabb számú teljes munkaidős szerződéssel. Ezenkívül a törvény előírja, hogy a gyermeket kötelező nyilvántartásba venni egy általános iskolában is, még akkor is, ha az adott gyermeket speciális iskolában íratják be. Ezzel segítik elő a döntéshozók, hogy az intézmények között könnyebb, gördülékenyebb átmenet valósulhasson meg. Minden gyermeket 3 éves korig be kell íratni oktatási intézménybe, és számukra 18 éves korukig kell az oktatást biztosítani. A törvény megerősíti, hogy fontos növelni a zaklatás elleni tudatosságot, annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek jobban tudjanak beilleszkedni az általános oktatási környezetbe, az iskolai közösségekbe.

Jelenleg két hivatalos dokumentum van érvényben - a 'Blanquer-Cluzel miniszteri körjegyzék az inkluzív oktatásért'²⁷ és a 2019. évi 'Vissza az iskolába miniszteri körrendelet'²⁸ – amely biztosítja és bevezeti egy helyi szolgáltató és egy nemzeti felügyeleti bizottság létrehozását az inkluzív iskolai oktatásra vonatkozóan. A fő cél a helyi szintű fellépés elérése annak érdekében, hogy a szolgáltatások a lehető legközelebb álljanak a gyermekek igényeihez, és a szakemberek a lehető leghatékonyabban tudják teljesíteni őket. Az oktatási szakemberek érzékenyítése érdekében tanítás előtti értekezleteket tartanak minden olyan iskolában, amely a speciális igényű gyermekek számára nyújt oktatást. A pedagógiai eszköztárakat a tanárok részére online módon is elérhetővé teszik, annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő gyermekeket minél eredményesen tudják támogatni. A fenntartók a befogadó oktatás minőségét önértékeléssel vizsgálják a tanárok körében és figyelemmel kíséri annak színvonalát is.

²³ Education Code, Article L111-1

²⁴ 11th February 2005 Law, Title IV, Chapter 1, Articles 19 to 22

²⁵ <https://www.education.gouv.fr/cid142657/pour-une-rentree-pleinement-inclusive-en-2019.html>

²⁶ 2019-791 Law of 26th July 2019

²⁷ Blanquer Cluzel Ministerial Circular for Inclusive Education

²⁸ 2019 Back to School Ministerial Circular for Inclusive Education

2.4. Az inkluzív oktatás jogi környezete Magyarországon

A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A magyarországi intézményrendszer, amelyben a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelése és iskolai oktatása (integrált oktatás) megvalósulhat:

- ✓ óvodai nevelés,
- ✓ általános iskolai oktatás
- ✓ gimnáziumi oktatás
 - szakgimnáziumi oktatás
 - szakközépiskolai oktatás
 - szakiskolai oktatás²⁹

A szakértői bizottság határozza meg, hogy a gyermek integráltan vagy külön e célra létrehozott intézményben (szegregáltan) oktatható.³⁰

Sajátos nevelési igényű gyerekek integrált óvodai nevelésére illetve oktatására azon intézmény (óvoda, iskola) jelölhető ki, amelynek alapító okiratában szerepel azon SNI csoport megjelölése, amelynek oktatását az adott intézmény biztosítja (pl.: mozgássérült gyerekek, látássérült gyerekek, autista gyerekek stb.)

A szülő választja ki a sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt (azaz amelynek alapító okiratában szerepel SNI tanulók ellátása) az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével.

Az SNI gyermek, tanuló integrált neveléséhez és oktatásához az alábbi feltételek szükségesek:

- ✓ a fejlesztési területek szakértői bizottság által történő meghatározása
- ✓ a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása, a foglalkozásokhoz speciális tanterv, tankönyv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök³¹
- ✓ a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációjának szakmai elveit és alapvetéseit jogszabályba foglalt irányelv tartalmazza

Az állam az egy tanulóra jutó állami támogatás kétszeresét fizeti az SNI tanulók után.³²

²⁹ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>
http://www.kormany.hu/download/c/e4/60000/NDP_2015-2025.pdf,
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes/2014-2020/Magyarorsz%C3%A1g/2014hu05m2op001,
<https://www.kormany.hu/download/6/fe/20000/K%C3%B6znevel%C3%A9s-fejleszt%C3%A9s.pdf>

³⁰ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0300125.tv>

³¹ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300015.emm>

³² at <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300003.tv>

A magyar jogi szabályozás tartalmazza az SNI tanulók integrált nevelésével és oktatásával kapcsolatos személyi és tárgyi feltételeket, az állami támogatás szabályait és a szakmai alapvetéseket. A jogszabályi követelményeknek történő megfelelően túlmenően a sikeres integráció feltétele kell, hogy legyen az SNI tanulók képességeinek teljes figyelembevétele, szakmai dokumentumok alapos kidolgozása, a pozitív hozzáállás, kooperatív oktatás, kapcsolattartás a helyi szakmai szolgáltatókkal, szaktanácsadókkal.³³

Annak ellenére, hogy a jogi szabályozás megteremti az integrált oktatás feltételeit, számos probléma kerül jelzésre az illetékes szervek (Alapvető Jogok Biztosa, Oktatási Jogok Biztosa, Egyenlő Bánásmód Hatóság etc.) felé, a legfontosabb problémák példaként:

- ✓ kijelölt intézmények sok esetben helyhiányra vagy szakemberhiányra hivatkoznak, amikor nem vagy nem a szakvéleményben foglaltak szerint biztosítják a hozzájuk küldött tanulók ellátását
- ✓ gyakorlat az, hogy a tanulók fejlesztését iskolai tanítási órákon szervezik meg. Ez azonban a tanterv szerinti tananyag elsajátításában hátrányt okoz, a kihagyott tananyag pótlása a gyermekre további terheket ró, és ahelyett, hogy őt különleges bánásmódban részesítenék, tovább romlik a hátrányos helyzete és jelentősen lemarad a tanulmányaiban
- ✓ az iskolai, a pedagógiai szakszolgálati intézményrendszer szakemberhiánnyal küzd

2.5. Az inkluzív oktatás jogi környezete Írországban

A „speciális oktatási igényeket” a speciális oktatási szükségletekkel rendelkező személyek oktatásáról szóló ír törvény a következőképpen határozza meg: *„azon fizikai, szenzoros, mentális egészség vagy tanulási fogyatékoság vagy bármilyen más állapot, mely az oktatásban való részvételt tartósan korlátozza, és amelynek következtében az ember eltérően tanul, mint egy ilyen állapot nélkül élő személy”.*³⁴

A sajátos nevelési igényű hallgatóknak nyújtott oktatási szolgáltatások a következőkből állnak:

- ✓ a „fogyatékos iskolák”, amelyek meghatározott fogyatékosággal élő csoportokra szabottak;
- ✓ a hagyományos iskolákhoz kapcsolódó speciális osztályok / egységek;
- ✓ befogadó osztályok, ahol a gyermekek támogatással vesznek részt az általános iskolai oktatásban

Szövetségi szinten Írország minden gyermek számára garantálja az ingyenes oktatás jogát az általános és középiskolai szinten.³⁵ Mivel Írországnak, mint a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény aláírója, kötelessége biztosítani a fogyatékosággal élő

³³ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1200032.EMM&txtreferer=A1100190.TV>,
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800084.tv>

³⁴ Education for Persons with Special Educational Needs Act 2004

³⁵ Guide to the Law in Relation to Disability, 2018

személyek jogainak tiszteletben tartását az oktatáshoz való hozzáférés során. A fogyatékossgal élő gyermekeknek joguk van bármilyen iskolába beiratkozni, az oktatási intézmények általi hátrányos megkülönböztetés tilos.³⁶ Írország elismeri, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek ki lehetnek szolgáltatva a személyzet vagy a diáktársak általi tisztességtelen bánásmódnak. Ha úgy tűnik, hogy az iskolák nem tudják megakadályozni ezt a fogyatékossgal élő gyermekkel szembeni bántó és kártékony magatartást, akkor az Egyenlő Státuszról szóló törvény (2000) alapján a bántalmazókat felelősségre lehet vonni.

A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának céljai a következők:

- ✓ Lehetővé tenni a tanuló számára, hogy teljes életet éljen, és minden képességét kihasználva, egyéniséggé érjen azáltal hogy egy átfogó és kiegyensúlyozott tanterv áll rendelkezésére tanulmányai során;
- ✓ Lehetővé tenni a tanuló számára, hogy a társadalomban a lehető leginkább önállóan vegyen részt, olyan oktatási többlet támogatások nyújtásával, amelyek egyéni képességeinek kibontakoztatásához szükségesek;
- ✓ Lehetővé tenni a felnőttkori továbbtanulást³⁷

Az ír alkotmány értelmében a speciális nevelési igényű gyermekeknek 18 éves korig joguk van az ingyenes oktatáshoz.³⁸ Az EPSEN törvény (2004) szerint a speciális oktatási igényű gyermekeket befogadó környezetben kell nevelni más gyermekekkel közösen, már anélkül is, hogy a szülők a befogadó oktatásra külön igényt fejezzenek ki. Ezenkívül az EPSEN törvény egy tanács létrehozásáról is rendelkezik, ez a National Council for Special Education (NCSE)³⁹. Ezt a tanácsot azért hozták létre, hogy javítsák az oktatási szolgáltatások nyújtását és elérését a speciális oktatási igényű tanulók számára. Ezenkívül a tanács arra törekszik, hogy fokozatosan javítsa az oktatás és az egészségügyi ágazat közötti koordinációt a speciális oktatási igényű gyermekek támogatása során. Az NCSE a speciális nevelési igényű szervezők (SENO) nemzeti hálózatát alkalmazza, ők válnak a szülők, az iskolák és a helyi egészségügyi hatóságok fő kapcsolattartóivá. Őket bízták meg a speciális oktatással rendelkező gyermekek számára nyújtott oktatási szolgáltatások megszervezésével, összehangolásával és szakértők a szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos kérdésekben. A tanács egy átfogó kutatási és szakpolitikai tanácsadási programot is megvalósított, több mint 25 kutatási jelentés és 6 szakpolitikai tanácsadó dokumentum közzétételével. A speciális szükségletekkel rendelkező tanulók oktatásával és bevonásával kapcsolatos bevált, jó gyakorlatok ösztönzése érdekében a tanács egy befogadó oktatási keretrendszert is kidolgozott. A keretrendszer alapjául szolgáló néhány alapelv tükrözi a tanulók és az iskolák sokféleségét, és támogatja az elköteleződésüket.

2016-ban az NCSE hozzávetőlegesen 12 000 tanárt jelölt ki arra, hogy támogassa a több mint 50 000 speciális oktatási igényű tanulót az általános iskolákban és a középfokú oktatásban. Ezeket a tanulókat közel 13 000 gyógypedagógiai asszisztens (SNA) is támogatja. Ezen túlmenően az SNA-k körülbelül további 6500 diák igényeit látják el az általános iskolák speciális

³⁶ Equal Status Act, 2000

³⁷ National Council for Curriculum and Assessment, 2002, p. 2

³⁸ Education for Persons with Special Educational Needs Act 2004

³⁹ National Council for Special Education (NCSE)

osztályaiban és körülbelül 7500 diákkal foglalkoznak a speciális iskolákban. Így 2016-ban a speciális oktatásra fordított kormányzati kiadások csaknem 1,5 milliárd eurót tettek ki.

Ezenkívül az M14 / 05 körlevél⁴⁰ rögzíti azt a támogatási keretrendszert, ami a speciális oktatási igényű tanulók számára megvásárolható segítő technológiák elérését biztosítja. A speciális szükségletekkel rendelkező tanulók iskolai szállításával kapcsolatos információk az ír Oktatási és Tudományos Minisztérium weboldalán érhetők el.⁴¹

3. Eszközök a fogyatékossgal élő gyermekek integrálására az óvodákban és iskolákban a kultúra és a művészet közvetítésével

A művészeteket a szakemberek mindig is sikeresen alkalmazták az egyéni készségek terápiás, korrekciós és stimuláló befolyásolására. Ezentúl alkalmazták betegségek megelőzésére és kezelésére, valamint a szakemberek használják a különféle szociális és oktatási intézményekben munkájuk támogatására a speciális igényű gyermekek oktatása során. Sokan tartják úgy, hogy a művészeteknek rendkívül pozitív hatása van a sajátos nevelési igényű gyermekekre is, azok általános iskolai vagy óvodai integrációjuk során. A művészetekkel való foglalkozás számos lehetőséget kínál az önmagunkról való tanulásra, a kommunikációra és az önkifejezésre. Segít felfedezni a saját igazságunkat és helyünket az életben. A művészet nagyszerű tanító, mert lehetővé teszi számunkra, hogy jobban kapcsolódjunk belső világunkhoz.

Az oktatás szempontjából a művészet közvetítőként szolgál a speciális oktatási igényű gyermek és a többi gyermek között, és elősegíti a gyermek integrációját. Ebben az összefüggésben a művészetekre úgy is tekinthetünk, mint eszközökre, amelyek segítségével a speciális szükségletű gyermekek jobban beépülhetnek az osztályközösségbe, és ez arra ösztönzi a többi gyermeket, hogy jobban elfogadják őket.

A pedagógiában úgy tartják, hogy minden gyermek, és különösen a sajátos nevelési igényű gyermekek jobban tanulnak, ha a tanulási folyamatban több érzékszervük vesz részt egyszerre. A művészet tökéletes példa egy olyan eszközre, amely ösztönzi a különféle érzékszervek fejlődését az oktatás és a társadalmi befogadás céljából.⁴²

3.1. A fogyatékossgal élő gyermekek / a speciális nevelési igényű gyermekek meghatározása

Az általunk használt nemzetközi osztályozás - International Classifier of Diseases, a Psychological Development Disorders Class (F80-F89) - szerinti meghatározás magába foglalja:

- ✓ A beszéd és beszédnyelv specifikus fejlődési rendellenességei;
- ✓ Az iskolai teljesítmény specifikus fejlődési rendellenességei;
- ✓ A motoros funkció specifikus fejlődési rendellenességei;

⁴⁰ Inclusion of Students with Special Educational Needs Post-Primary Guidelines, 2007

⁴¹ www.education.ie

⁴² Marchecheva, P., *Possibilities of Art for Inclusion of Children with Special Educational Needs to the Conditions of Modern Pedagogical Process*, Research Works of the University of Ruse, 2013, Volume 52, Series 6.2, available at <http://conf.uni-ruse.bg/bg/docs/cp13/6.2/6.2-7.pdf>

- ✓ Kevert specifikus fejlődési zavarok.

A "sajátos nevelési igényű gyerekek" kifejezés különbséget tesz a gyermekek csoportjai között:

- ✓ Különböző fogyatékosági típusokkal élő gyermekek – szenzoros, testi, szellemi, halmozott fogyatékoság;
- ✓ Gyerek beszéd fogyatékosággal és a beszédfejlődés zavarával;
- ✓ Gyermekek tanulási nehézségekkel.

Az akadályozottsággal élő gyermekek jellemzői:

- ✓ csökkent szóbeli megértés és a téves értelmezés;
- ✓ dezorganizáció;
- ✓ hiper- vagy hipoaktivitás;
- ✓ nem megfelelő érzelmi megnyilvánulások;
- ✓ a figyelem nem megfelelő koncentrációja koncentrációja;
- ✓ képtelen kifejezni magát verbálisan;
- ✓ a vesztibuláris rendszer rendellenességei, ritmusa és térbeli orientációja.⁴³

3.2. Az oktatók készségei (művészetterápia kontra művészetpedagógia)

Az oktatás és a társadalmi integráció szempontjából fontos, hogy a művészetek alapvető szerepet játszanak a fogyatékosággal élő / speciális nevelési igényű gyermekek támogatásakor. Ennek érdekében ösztönözni kell a tanárokat arra, hogy alkalmazzák a művészeteket munkájuk során. Fontos különbséget tenni a művészetterápia és a művészetpedagógia között, mint a speciális szükségletű gyermekek támogatásának eszközei között. A terápia egy általában gyógyszerrel összefüggésbe hozó kifejezés, mely módszereket és eszközöket tanulmányoz a betegség folyamatának megállítására, és az emberi szervezet normál állapotának helyreállítására. Ebben az összefüggésben a művészetterápiát gyógyterápiás módszernek kell tekinteni. Ez a művészetnek a prevenciós, terápiás vagy rehabilitációs folyamatokban történő felhasználásával kapcsolatos, amelynek célja az egyén funkcióinak helyreállítása és készségeinek fejlesztése. A művészetterápiát szakember végzi.

Ezért a művészeteket oktató tanárok nem feltétlen használják a művészetterápiát, mivel ehhez további képezést kellene megszerezniük. Emiatt mondhatjuk, hogy ez a fajta pedagógiai plusz segítség eltér a terápiától, és célja mind a speciális oktatási igényű, mind a fogyatékosággal élő gyermekek erősségeinek felfedezése és azok ösztönzése. A művészetpedagógia számos lehetőséget kínál a gyermekek érzelmi, szellemi és társadalmi potenciáljának fejlesztésére a különböző művészetek - zene, képzőművészet, irodalom, színház stb. - tanulása során. A művészetpedagógia lényege, hogy gyakorlása során a speciális tanulási igényű gyermekek művészeti és kulturális tudása a művészeteknek köszönhetően kialakul és a különböző művészeti tevékenységek során gyakorlati készségeket is elsajátítanak. Ebben a tekintetben a művészetpedagógia célja, hogy segítse a gyermekeket abban, hogy jobban megértsék önmagukat és a körülöttük élőket, megismerjék a világot annak szépségei

⁴³ Ibid.

és erkölcs törvényei alapján, és az, hogy általában véve támogassa a gyermekek szocializációs folyamatait és önmegvalósítását.

Dr. James Dobson pszichológus szerint a sajátos nevelési igényű gyermekekkel dolgozó tanároknak tudniuk kell, hogy mi jelentenek pontosan az adott gyermek tanulási nehézségei. A folyamatban kulcsfontosságú szerepet játszik a tanár és a nevelési tanácsadó közötti csapatmunka, valamint további szakemberek (pl. gyógypedagógus, pedagógiai asszisztens) bevonása. A szülők bevonása és megnyilvánulásai szintén nagy jelentőséggel bírnak abban a tanulási folyamatban, ahol a hangsúly a művészetek oktatási szerepén van. Ez utóbbi lehetővé teszi a fogyatékossgal élő gyermekek valamennyi sikerét, függetlenül attól, hogy összehasonlítsuk eredményeiket a nem fogyatékos gyermekekével. A művészet segítségével, mind a tanárok, mind a speciális szükségletekkel rendelkező gyermekek elégedettebbnek érzik majd magukat, és a köztük lévő bizalom erősödik.

A művészetpedagógia oktatási funkciói lehetővé teszik egy „biztonságosabb” világ megteremtését a sajátos nevelési igényű gyermekek számára, amelyben újból felfedezhetik önmagukat és képességeikben kiteljesedhetve érzik magukat. A közoktatásban dolgozó tanárok számára a művészetpedagógia egyben a kihívások sikeres kezelésének egyik módja is lehet.⁴⁴

3.3. Játékos kulturális és művészeti tevékenységek jó gyakorlatai, amelyek elősegítik a fogyatékos gyermekek oktatását és integrációját és ezáltal felhívják a figyelmet a gyermekek készségeire és képességeire

Az ISA projekt partnerországai - Belgium, Bulgária, Franciaország, Magyarország és Írország – alább bemutatott példái ígéretes gyakorlatokat mutatnak be. Ezen jó gyakorlatok célja a speciális igényű gyermekek társadalmi és oktatási integrációja megvalósuljon a közoktatásban, a kultúra és a művészetek segítségével.

3.3.1. Jó gyakorlatok Belgiumból

✚ A Saint Guibert College Belgiumban úgynevezett ‘Művészek kurzusát’ (Parcours d’Artistes) tart 12 iskolával együttműködésben: ennek során 6 hagyományos és 6 speciális közép fokú iskola dolgozik együtt. A résztvevő gyermekek 12 és 16 év közöttiek.

A Parcours d’Artistes célja kollektív művészeti alkotások létrehozása olyan különböző interdiszciplináris osztályok alkalmával, mint például a művészetek, a francia nyelv, faipari vagy a szakipari gyakorlat. A tanulókat a tanárok arra kéri, hogy működjenek együtt abban az adott témában, amelyet a különböző iskolák művészeti tanárai találkozáik alkalmával közösen meghatároztak. A kurzus lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy felfedezzék egymás különbségeit, és teret enged nekik a kreativitásra. Ezenkívül egy olyan alkalmat teremt, amely ösztönzi az együttműködést két olyan csoport között, akik általában nem töltenek időt együtt egymással.

⁴⁴ Ibid.

A kurzushoz szükséges alapanyagokat a téma szerint határozzák meg. A képzés szervezéséért és lebonyolításáért a művészeti tanárok felelősek.

Parcours d'Artistes évente kerül megrendezésre. A megbeszéltnapon a 12 iskola képviselői találkoznak. A nap során tanárok és a diákok csapatokat alkotnak és közösen játszanak azzal a céllal, hogy megismerjék egymást és közösen alkossanak. Ezután megkezdődik az elkészült közös művek összegyűjtése. Délben az ebédet az egyik iskola barátságos csapata szervezi, és a diákok közösen ebédelnek meg. Délután mindenkit műhelymunkára invitálnak a szervezők. Ez alatt mindenkinek lehetősége van arra, hogy egy más iskolából való tanulóval közösen alkosson, új barátokat szerezzen, és közben jól szórakozzon.

Összefoglalva: a kurzus lehetővé teszi, hogy a középiskolák és a speciális iskolák tanulói találkozzanak, és együtt kreatívan alkossanak. Az esemény témája minden évben más, és így a résztvevő diákok számára kihívás marad az, hogy az új témát is sikeresen dolgozzák fel együtt, ugyanakkor tudásuk és művészi képességeik is javulnak. Ezenkívül a kurzus lehetővé teszi a tanulók számára, hogy jobban megismerjék a fogyatékosokat, és pozitív hozzáállással találkozzanak a „másféle” emberekkel kapcsolatban.

Bővebb információ a Parcours d'Artistes-ről itt található:

<http://www.ecoleinclusiveurope.eu/pdf/pdf-.fiches-peda---bp/pdf-anglais-fiches-peda-be--gr/2 e 17 be parcours-d-artistes.pdf>

✚ A belgiumi Saint-Paul iskola színjátszó workshopot tart 11 speciális szükségletű gyermek (6-10 év közöttiek) és 20 nem fogyatékos (7-8 éves) gyerek részvételével. A workshop célja, hogy a fogyatékos és nem fogyatékos gyermekek közelebb kerüljenek egymáshoz a művészetek és a színjátszás segítségével. Emellett az oktatás célja, hogy elősegítse a társadalmi diskurzust a témáról és támogassa a résztvevők előadókészségeinek fejlesztését. A művészeti célok között a következők szerepelnek:

- ✓ új kommunikációs módok kifejlesztése és felfedezése;
- ✓ a gyermekek fantáziájának és érzékenységének javítása;
- ✓ az öröm megtalálása az elvégzett feladatokban;
- ✓ a résztvevők önbizalmának növelése és szorgalmazni, hogy kölcsönös tisztelet mutattassanak egymás iránt;

- ✓ hangsúlyozni és gyakorolni az együttműködést, és a csoportmunkát a résztvevők között;
- ✓ az eredmények terjesztése a barátok, a család és a többi meghívott vendég körében;
- ✓ különböző színházi gyakorlatok és módszerek megvalósítása, különösképp Down-szindrómás gyermekek célcsoportjával

A workshop megvalósításához szükség van egy nagy helyiségre, ahol lehetséges egy rövid előadás összeállítása, valamint a technikai beállítások elvégzése, jelmezek előkészítése stb.. A műhelymunka megvalósításához szükség van két tanárra, a fogyatékossgal élő gyermekek asszisztenseire és egy színházpedagógusra. Ez utóbbi a művészi kifejezés különböző technikáit vizsgálja különféle módszereken keresztül, például gesztusokkal, rövid jelenetek gyakorlásával, érzelmek improvizációjával stb. A műhely nagyon is gyermekközpontú, vagyis megkérdezik a gyerekeket, hogy milyen zenét játszanak le és / vagy milyen művészi megközelítést használjanak. Ennek érdekében a színházi technikákat minden gyermek számára egyénileg adaptálják, hogy így megvalósulhasson egy olyan történet, amely minden résztvevő számára releváns. Emellett fontos céljuk elérni azt, hogy mindenki fel tudjon lépni, senkit se hagynak majd ki. Ezen kívül a közös munka során mindig törekszenek az együttműködésre. A tanárok és a színházpedagógus gondoskodnak arról is, hogy a próbák során az érintett fogyatékossgal élő gyermekekkel szemben ne jelenjen meg a negatív hozzáállás.

Összegezve: a műhely során a résztvevők új kreatív technikákat ismernek meg, rövid színházi jeleneteket alkotnak, használják fantáziájukat, kifejezik érzéseiket és megtanulnak fogyatékos és nem fogyatékos gyermekek vegyes csoportjában együttműködni. Így nem csak megtanulják, hogy toleránsak és elfogadóak legyenek egymással szemben, hanem hogy szabadon kifejezhetik magukat, tudván, hogy a művészet a szabadság tere, amely mindenféle érzelmet és lelkiállapotot lehetővé tesz és megenged. Ezenkívül a fogyatékossgal élő és a nem fogyatékos gyermekek közötti együttműködést a szülők is nagyra becsülték, és ez más gyermekek figyelmét is felkeltette már a program során.

Bővebb információ itt érhető el: <http://www.transatcompagnie.be>.

- A belga Reumonjoie iskola 14 és 19 év közötti középiskolás diákokat és intézményekben élő fogyatékos fiatalokat hoz össze egy „mailing arts” (levelező művészet) foglalkozás sorozatra. A cél az, hogy a művészeteket használják fel az első kapcsolatteremtésre, és végül ennek köszönhetően személyes találkozásra valósulhassanak meg egymás közt. Felhasználható alapanyagok: papír, tollak, ceruzák, fényképek, rajzok, festmények, kollázsok, ragasztók, ollók stb. A felelős szakemberek művészet vagy francia tanárok és gyógypedagógusok.

Lényegében, egy kiválasztott diákok csoportja vesz részt a programon, akik szobrászatot, barkácsolást, francia nyelvet vagy kreatív önkifejezést tanulnak. Ezzel egy időben, a fogyatékos fiatalokat arra kérik, hogy kezdjenek levelezni a diákokkal és vegyenek részt ebben a művészi csereprogramban, közös alkotásban.

A ‘levelező művészet’ 4 lépésből áll. Az első lépés, hogy két 50 perces óra alatt minden tanuló egy saját művészeti alkotást hoz létre, saját tetszése szerint, például rajzokkal, kollázsokkal vagy kalligráfiával. A résztvevők minden egyes alkotást külön borítékba helyeznek és elküldik azt a címzetteknek, akik a fogyatékossgal élő fiatalok. A második lépés során, amely szintén két 50 perces órából áll, a fogyatékos fiatalok megkapják a „leveleiket” és válaszolnak a kapott alkotásra egy arra reflektáló személyes művészeti alkotással. A harmadik lépésben, amely egy napig tart, a diákok válaszokat kapnak a leveleikre, és találkoznak azzal a személlyel, akivel kapcsolatba kerültek. Így minden diák megismer egy fogyatékossgal élő fiatalot, és eltölt vele egy napot, miközben különböző szórakoztató tevékenységekben vesznek együtt részt. Így mindketten többet megtudnak egymásról, összeismerkednek és megosztják tapasztalataikat. A negyedik lépés során, ami szintén egy napig tart, a fogyatékos fiatalok meghívják a tanulókat lakóhelyükre és megmutatják, hogyan élnek, mit csinálnak, hogyan töltik szabadidejüket stb.

Összefoglalva a ‘levelező művészet’ találkozásra készíti a hagyományos oktatásban tanuló diákokat és a fogyatékos fiatalokat, és arra ösztönzi őket, hogy művészi alkotásaik kicseréljék és ezáltal személyesen találkozzanak és megismerjék egymást. Így a művészet nemcsak összekapcsolja az embereket, hanem elősegíti a tudatosság növelését, az empátiát és a

toleranciát a „különféle” emberek iránt is. Ezenkívül lehetővé teszi a hagyományos iskolai órák „a dobozon kívüli” módon történő lebonyolítását, valamint biztosítja azt is, hogy a tanulók órákon kívüli ismeretei és készségei is fejlődnek.

További információ a 'levelező művészet'-ről itt található:

[http://www.ecoleinclusiveeurope.eu/pdf/pdf-.fiches-peda---bp/pdf-fiches-peda---fr/3 e 6 be projet-de-rencontre-par-le-mailing-art-.pdf](http://www.ecoleinclusiveeurope.eu/pdf/pdf-.fiches-peda---bp/pdf-fiches-peda---fr/3%20e%206%20be%20projet-de-rencontre-par-le-mailing-art-.pdf).

3.3.2. Jó gyakorlatok Bulgáriából

✚ Az *iskolaújság rejtett ajánlatai* egy olyan foglalkozás sorozat, amelyet a Hadzhi Gencho Általános Iskolában valósítanak Teteven városában, Bulgáriában. Célcsoportja a városban élő, 3. osztályos, 9-10 év közötti nem fogyatékos gyermekek és napköziben tanuló fogyatékos gyermekek. A cél az, hogy fejlessze a gyermekek írásbeli, verbális és olvasási képességeit, beindítva a gyermekek vágyát új dolgok felkutatására és felfedezésére, városuk és országuk megismerésére, megbecsülésére, valamint a tolerancia felkeltésére a fogyatékos gyermekek felé. A kezdeményezés arra is törekszik, hogy szórakoztató és kreativitást igénylő helyzetek megvalósításával növelje a gyermekek érdeklődését az oktatási játékok és beszélgetések iránt, és ezzel egyidejűleg ösztönözze a gyermekek felelősségvállalását a tanulási folyamat irányába.

A tevékenység megvalósításához internet-hozzáférésre, papírra, tollakra és egyéb segédanyagokra van szükség. A Hadzhi Gencho Általános Iskola vezető tanárának és pedagógiai tanácsadójának, a szülőknek, a Teteven Önkormányzatban működő fogyatékos emberek napközi központjának és a kezdeményezés finanszírozásáért felelős cég munkatársainak bevonása döntő jelentőségű abban, hogy az iskolaújság sikeres legyen.

A harmadik osztályos diákoknak és napköziben tanuló fogyatékos gyermekeknek 2 napra volt szüksége, hogy közösen kitalálják az újság címét. Végül "A tudás jövője" címet adták neki, ami a Hadzhi Gencho Általános Iskola mottója is. Először is egy kérdőívet készítenek a tanulókkal annak megállapítására, hogy kiderüljön, milyen témák érdekli őket és milyen újságcikkek szerepelhetnének a lapban. Minden tanulónak különféle feladatai vannak minden hónapban az újsághoz és a cikkekhez szükséges információkhoz kapcsolódóan. Az állatokkal, az univerzummal, a sporttal és a találmányokkal kapcsolatos témák minden alkotó kedvencévé váltak. 2015 novemberében készült el az első újságkiállítás, amely 15 cikket / témát tartalmazott - a már említett témákon túl még 11 darabot. Később néhány további témát is felvett az alkotógárda, valamint interjúkat készítettek a város híres embereivel.

Kezdetben az egyetlen igazi újságírói nyersanyag a tanárokkal lefolytatott interjúk voltak. Az összegyűjtött információk fennmaradó részét az internetről másolták le a diákok. Ám mivel az újságcikkeket a résztvevő tanulónak írásban kell benyújtaniuk, így a tanárok megbizonyosodhatnak arról, hogy a gyerekek valóban elolvasták-e az anyagot. Míg a másolt információk olvasása és írása a tanulók egyetlen hozzájárulása volt a folyamat elején, egy idő után azért feladatuk bonyolultabbá vált. A gyermekeknek el kellett olvasniuk két vagy három cikket, és ezekből kellett kiválasztaniuk a legfontosabb és legérdekesebb információkat. Így lépésről lépésre megtanulták, hogyan kell kifejezni magukat a saját szavaikkal.

Az újságon való munkálkodásnak társadalmi hatása is van, mivel a folyamat során az általános iskola tanulói összebarátkoztak a város által fenntartott napköziben tanuló fogyatékos gyerekekkel.

Az újság kinyomtatása után a tanulók és a tanárok ingyenes kiadást kaptak. A maradék példányok elfogytak a városban. Két-három hónapon belül egy kisebb összeget gyűlt össze, amely elegendő egy közös célba történő befektetéshez. Így a megszerzett pénzzel, az általános iskolás gyerekek kis ajándékokat vásárolnak a napközi központbeli gyermekek számára. Végül a gyerekek részt vettek egy nemzeti újságírói versenyen az iskolai újság harmadik és negyedik számának egyedi előkészítésével, amivel díjakat is nyertek.

Összefoglalva: a leírt kezdeményezés segíti az érintett gyermekeket a hagyományos iskolai tantervet kiegészítő ismeretek és készségek elsajátításában. Ez lehetővé teszi számukra, hogy kreatívabbak legyenek, együtt dolgozzanak, és a különböző témák iránt kimutassák érdeklődésüket. Az iskolaújság arra ösztönzi a gyerekeket, hogy kezdeményezzenek és bizonyítsák kompetenciáikat a versenyek során. Sőt, a fogyatékossgal élő gyermekek bevonása elősegíti a toleranciát azok iránt, akik „különböznek”, és fiatal korban tanítja a gyermekeket arról, hogy minden az egyéni képességekről szól, nem pedig a fogyatékossgáról.

Több információért kérjük, látogasson el az alábbi oldalra:

https://priobshti.se/sites/default/files/uploads/docs/sbornik_dobri_praktiki_priobshti.se.pdf

- ✚ A bulgáriai Montana városban az inkluzív oktatás támogatásának regionális központjában egy tanár és egy pszichológus kidolgozott egy interaktív könyvet. A könyv célja, hogy segítsék a speciális nevelési igényű gyermekeket a bolgár nyelv megtanulásában az óvodákban és az általános iskolákban. Az interaktív feladatok elsősorban a fejletlen kommunikációs és önkifejezési képességekkel rendelkező gyermekeket célozzák meg. Emellett a feladatokat fogyatékossgal élő gyermekeknek is szánják őket, hiszen a közoktatásra szánták annak használatát.

A kezdeményezés fő célja az, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók:

- ✓ érdekes és szórakoztató módon tanulják meg a bolgár ábécé betűit;
- ✓ javítsák beszédüket és az egyes nyelvi elemek, például betűk, szótagok, szavak és mondatok kifejezését;
- ✓ fejlesszék motoros képességeiket, valamint különféle anyagokkal való készségeiket;
- ✓ fejlődjenek kompetenciáik személyközi, értelmi és társadalmi szinten;
- ✓ memóriájukat, gondolati folyamataikat és műveleteket serkentsék;
- ✓ javuljon térbeli orientációjuk.

Az interaktív könyv során alkalmazott módszerek a mesemondás, a beszélgetések, a bemutatók, a csapatmunka és olyan gyakorlati tevékenységek, mint például a színezés, vágás, ragasztás és felhelyezés. Az interaktív feladatokhoz szükséges anyagok a színes karton, színes papír, ceruzák, és a feladatok témájához kapcsolódóan színes képek, cérna, olló és ragasztó.

A kezdeményezést elsősorban a résztvevő pedagógus és pszichológus valósítja meg. Egyes tevékenységekben logopédus is részt vesz.

Az innovatív könyv három részből áll. Az első gyakorlati feladatokat foglal magában. A lapokon az ábécé betűi különböző anyagokból vannak, és olyan asszociatív szavak is találhatóak, amelyeket gyakran használnak a mindennapi nyelvben. A második rész a bolgár ábécé betűinek kézírását gyakorló munkalapokból áll. Érdekes színezőanyagokat is tartalmaz, annak érdekében, hogy a különféle tevékenységek kombinációját ériék el, ami nagyon fontos feltétel, hogy a speciális nevelési igényű gyermekekkel sikeresen dolgozzunk. A munkalapokat arra tervezték, hogy a tanulók önállóan dolgozzanak az osztályban, még akkor is, ha nincsenek ott plusz tanárok. Az interaktív könyv harmadik részének célja a gyermekek kognitív képességeinek fejlesztése olyan feladatok révén, amelyek teljes mértékben megfelelnek annak, hogy a diák megtanulja és memorizálni tudja az adott betűt.

A könyv első részének ötletei kizárólag a szerzők - Daniela Aleksieva, pedagógus és Maria Andreeva, pszichológus - érdeme. A második és a harmadik részben található olyan feladatok, melyeket a szerzők írtak és olyanok is, melyek különféle forrásokból vettek át, majd azokat a könyv céljaihoz igazították és eszerint módosították.

Összegezve: az interaktív feladatok felkeltik az óvodások és az általános iskolás gyerekek érdeklődését a bolgár nyelv tanulása iránt, ami pedig számukra gyakran nehéz és bonyolult. Az innovatív modell arra ösztönzi a tanulókat, hogy magabiztosabbak legyenek és, hogy a tanulási folyamat számukra inkább kellemes, ne stresszes kihívássá váljon. Ezenkívül elősegíti a fogyatékossgal élő gyermekek beilleszkedését és függetlenségét az óvodákban és / vagy az általános iskolákban, és lehetővé teszi a fogyatékos gyermekek számára, hogy kreatív és szórakoztató módon tanuljanak társaikkal együtt.

További információ itt található:

https://priobshti.se/sites/default/files/uploads/docs/sbornik_dobri_praktiki_priobshti.se.pdf

- A bulgáriai Belene városában található Vasil Levski Általános Iskola tanári gárdája egyesíti erőit, és előáll egy olyan foglalkozás sorozattal, amelynek célja a gyermekek bevonása a különböző iskolai tantárgyakba a művészetek integrálása segítségével. A kezdeményezésben 17 4. osztályos gyermek vesz részt, akik közül 3 speciális oktatási igényű tanuló.

A kidolgozott modul általános célja, hogy olyan új oktatási kultúrát hozzon létre, amelynek célja valamennyi tanuló bevonása. Ezzel kívánják javítani az iskolai eredményeket és lehetővé tenni számukra új készségek elsajátítását, hogy így megfeleljenek a 21. század kihívásainak. Az ötlet az, hogy minden tanuló egyénileg és csoportokban dolgozik. Az egyéni munkafolyamat során a gyerekek különféle szövegeket írnak, kutatásokat végeznek, és kutatói munkalapot töltenek ki, rajzolnak, verseket mondanak, és különféle szerepek eljátszására készülnek. A csapatmunka során a résztvevők dalokat tanulnak, tánc-koreográfiákat találnak ki, kiállításokat szerveznek, színházi előadást készítenek angol nyelven stb. Más szóval: a fő tevékenységek gyakorlati feladatokhoz kapcsolódnak, amelyek célja maga a cselekedet megtanulása.

A modul megvalósításához szükségesek különböző tankönyvek, melyek a bolgár nyelv, az ember és a természetismeret, az angol nyelv, a zene és a művészet témájáról szólnak 4. osztályosoknak. Emellett szükség van minden tanuló számára festékekre, ecsetekre, kartonra és rajzlapokra. Az osztályteremben kell, hogy legyen projektor és a képernyő a kivetítéshez, amin a modult is megvalósítják. A színházi előadáshoz jelmezek és színpadi beállítások, valamint egyéb felszerelések is szükségesek.

A foglalkozás a 9 iskolai tanárból álló professzionális oktatói gárda, egy külsős zenetanár, egy színházi tanácsadó, a Persina Természeti Park szakemberei és a Bolgár Madarak Védelmi Társaságának tagjainak köszönhetően valósul meg. A feladatok egy részéről Pleven város regionális oktatási menedzsment osztályának vezető szakértőjével is konzultáltak. Ezen felül külsős megfigyelőként meghívták az óvoda és egy másik iskola, Belene városának tanárait is.

A Vaszil Levski Általános Iskola tanárai három hónapon alatt dolgozták ki a modult. Ennek köszönhetően a költészet, a zene, a rajz, a tánc és a színház témája bevezetésre kerül a 4. osztályos tananyagba a bolgár nyelv, az angol nyelv, valamint az ember és a természetismeret

tárgyak oktatásai során. Az érintett gyermekek eltérő etnikai háttérrel rendelkeznek, pl. bolgár, török és roma származásúak. Egyes tanulókat beírtak, majd kivettek a foglalkozásokról a szülők, mivel némi feszültség is jelentkezett a szülők között az „más” emberekkel szemben. Ezért az újonnan kifejlesztett kurzus célja volt az is, hogy csökkentse a feszültségeket, lehetővé téve az osztályban mindenki számára, hogy együtt dolgozzon. A tanárok erőfeszítéseinek hála a tanulók végül verset írtak és szavaltak, különböző nyelvtani kategóriákat ismertek meg, dalokat és táncokat tanulmányoztak, megtanultak szövegre dallamot komponálni, kutatóként dolgozni, rajzolni, angol nyelven színházi előadást kitalálni stb.

Külsős oktatók, szakértők, szülők és tanárok is részt vettek a munkafolyamatban. A modul befejezése után a diákok színházi előadást tartottak szüleik, tanáraik, az iskola többi tanulója és további vendégek előtt. A gyakorlat értékeléséhez a résztvevő gyermekeket megkérdezték, hogy a kurzus miként segített nekik új dolgok elsajátításában, és emellett a szülőket is megkérdezték arról, hogy észrevettek-e bármilyen változást gyermekeikben, és ha igen, akkor mik ezek. Végül a Vaszil Levski Általános Iskola innovatív tanítási módszerért felelős szakmai tanári közössége mélyrehatóan elemezte az elért eredményeket, és megosztotta tapasztalatait az iskola többi pedagógusával.

Összefoglalva: az összes résztvevő gyermek sikeresen dolgozott kisebb és nagyobb csoportokban, miközben figyelembe vettek bizonyos szabályokat, együtt tervezték meg tevékenységeiket. Emellett a diákok segítettek is egymásnak. Mindenki tudatosabbá és toleránsabbá vált a speciális nevelési igényű gyermekek felé, és a köztük lévő különbségeket gazdagítónak tekintették. A résztvevő gyermekek nyitottabbá váltak és már jobban el tudják fogadni mások szempontjait is. Minden diáknak sikerült kifejeznie magát a különféle eszközök segítségével, például szavakkal, rajzzal, zenével, táncsal, életkoruk és képességeiknek megfelelően. A résztvevők nem csak a saját eredményeikre összpontosítottak, hanem a csapattársaik eredményeire is, ideértve a speciális nevelési igényű gyermekeket is. Végül, az innovatív gyakorlatnak köszönhetően, minden tanulónak sikerül javítania osztályzatait a tanév végére.

Amennyiben többet szeretne megtudni a foglalkozásokról, látogasson el az alábbi oldalra: https://priobshti.se/sites/default/files/uploads/docs/sbornik_dobri_praktiki_priobshti.se.pdf.

3.3.3. Jó gyakorlatok Franciaországból

✚ Groupe Scolaire Normandie-Niemen Általános Iskola és Medico-Pedagogical Institute La Roseraie intézet együttműködésével az AVENIR APEI egyesület szervezésében valósul meg az az *EXECO! interaktív bohóc show*, melynek célja a társadalmi szemléletformálás és a fogyatékos gyermekek integrálása. A kezdeményezést a ZIGZAG színház is támogatja. A show célcsoportja 28, első osztályos gyermek (5 és 7 év közöttiek), akik a Groupe Scolaire Normandie-Niemen általános iskolába járnak és 6 fő tanulóval vagy autizmussal élő gyermek, akik 6-10 év közöttiek, és a Medico-Pedagogical Institute La Roseraie intézet tanulói.

A fő cél az integráció elősegítése volt társadalmi szinten és az oktatásban. A két intézmény közös innovatív és interaktív show-t, foglalkozássorozatot szervezett annak érdekében, hogy bemutassa a „világhoz való tartozás” különféle módjait, köztük a „hétköznapi” és az „különleges” gyermekeket is. A kezdeményezés célja a figyelem felkeltése és a gyermekek gondolkodásának tágítása volt olyan fontos társadalmi témák kapcsán, mint például a fogyatékoság.

A műsor a „fiatal sportolók” program része, melynek célja az oktatási, a szociális, valamint az orvosi szakemberek találkozása és együttműködése. Az év folyamán mind a 34 résztvevő gyermek hetente egyszer találkozott, hogy közösen dolgozzanak, megtanuljanak együttműködni és megismerjék egymást.

Az előadás előkészítéséhez a Groupe Scolaire Normandie-Niemen által biztosított kiegészítőket és anyagokat, például karikát, léggömböt, ejtőernyőt, kis padot stb. használták. A showt az iskolai tornateremben mutatják be.

Ennek a nagyszerű projektnek a felépítéséhez és megvalósításához szoros együttműködésre volt szükség az iskola szakemberei, a Medico-Pedagógiai Intézet nappali központja és a ZIGZAG színház között. A projekt indulásakor a két felelős személy a napközi egészségügyi intézet testnevelés tanára és a Groupe Scolaire Normandie-Niemen első osztályának tanára volt. Nem sokkal a projekt indulása után: az iskola és a napközi központ igazgatói, valamint más szakemberek is csatlakoztak mindkét intézményből, ideértve a tanárokat, a speciális oktatást segítő tanárokat és az oktatókat is. A gyerekcsoportok találkozóit mindkét oldalon a ZIGZAG szervezte.

A műsor során számos játék vagy szórakoztató esemény zajlik egyedül, párban vagy csoportban. A játékok konkrét témákat dolgoznak fel, mint például mozgás, együttműködés, utánpótlás stb. A játékokat két „őrült sport edzőnek” nevezett bohóc mutatja meg és vezeti, abból a célból, hogy mindenki bekapcsolódhasson és közben ők tudatosan figyelnek arra, hogy a résztvevők különbségeit értéként jelenjenek meg.

A műsor feladatai valójában minden gyermeket arra invitálnak, hogy vegyenek részt a fogyatékossgal élő gyermekek készségeire szabott tevékenységekben, pl. padon való átkelés, cipődobás stb. A bohócok nagyon különleges helyet töltenek be a foglalkozások alatt, hiszen ők művészi előadásaikkal különleges hozzáadott értéket adnak a show-nak. A fogyatékossgal úgy jelenik meg, mint a játékok, az öröm és az új találkozások lehetőségeinek forrása. A show végén van idő és lehetőség arra, hogy a résztvevők beszédbe elegyedjenek. Ez már a tanárok és a fogyatékossgal élő gyermekeket kísérő személyekkel együtt történik. Az foglalkozás után az iskolások tanáraikkal együtt beszélnek át a kreatív tevékenységek során felmerült különböző témákat. Így a résztvevők megoszthatják érzéseiket az újonnan tapasztaltakkal és a show megértésével kapcsolatban.

Összefoglalva: ez a művészeti projekt lehetővé teszi a részt vevő gyermekek számára, hogy egyenlő helyzetben legyenek. Elősegíti a tudatosság növelését azáltal, hogy megválaszolja a gyermekek fogyatékossgal kapcsolatos kérdéseit. A műsor utáni beszélgetéseken pedig az

érintett szakembereknek lehetősége nyílik arra, hogy értékeljék az elért eredményeket. Társadalmi szinten a foglalkozás sorozat lehetővé teszi a nem fogyatékos és a fogyatékossgal élő gyermekek számára, hogy valami szórakoztatót és kreatívat csináljanak együtt, amelyben a résztvevő intézmények szakemberei is partnerek. Végül, itt a játék és sport terepét az egyenlőség megjelenítésére is használják, amely felület lehetővé teszi mind a gyermekek, mind a felnőttek számára, hogy fejlődjenek és felfedezzék egymás tehetségét, valamint tanuljanak egymástól.

Több információért keresse fel az alábbi oldalt: <https://www.zigzag-theatre.com>

✚ A Lavalley Középiskola és Bon Sauveur, a nappali otthonnal és a LADAPT által fenntartott Mozgásszervi Intézettel közösen tartja a *Field Aperture* gyerekeknek elnevezésű rendezvényét. Az első rendezvény 2018-ban tartották meg, amin összesen 96 hatodik osztályos tanuló a Lavalley Középiskolából és 5 tanáruk, 12 diák és 1 tanár a Bon Sauveurból, valamint 14 diák és 5 szakember a LADAPT által fenntartott Mozgásszervi Intézetből vett részt. Összességében az eseményen 26 fogyatékos és 96 nem fogyatékos gyermek vett részt, mindannyian 11 és 14 év közöttiek.

A közösen végzett tevékenységek az oktatásra és a szemléletváltásra összpontosítanak, felhívják a figyelmet a fogyatékos emberek befogadására, és arra hogy kedvesen és tisztelettel kell velük bánni. Ez a résztvevőknek arra is lehetőséget ad, hogy szórakozás közben is kifejezzék magukat, véleményüket. Az eseményen keresztül a résztvevő gyermekek családjai megismerik a fogyatékossg témakörét is.

A Field Aperture gyerekeknek program az iskolai tananyag része és a tanárokkal való egyetértésben valósul meg. Ez magában foglalja a fiatal közönség számára adaptált, a fogyatékossgal, befogadással foglalkozó rövidfilmek vetítését. Ezután a résztvevő gyerekek egy vetélkedőt játszanak annak értékelésére, hogy a szervezők lássák, a gyermekek megértették és magukévá tették a bemutatott témákat, és tudják hogyan reagáltak volna egy adott helyzetben stb.

A rendezvényt a LADAPT nappali otthonának szakemberei szervezik a két iskolai tanárainak együttműködésével.

A Field Aperture napján a LADAPT szakemberei mindenkit üdvözlnek a rendezvénynek helyszínt adó moziban, és ezután elmagyarázzák az esemény menetét. Ezután 3–5 rövidfilmet vetítenek le a közönségnek (a filmek darabszáma hosszúktól függ). Az egyes rövidfilmek között a LADAPT szakemberei négy táblát helyeznek el csengőkkel együtt. A résztvevő tanulók számától függően 4 darab, 2-6 résztvevőből álló csoportot állítanak össze a gyerekekből. A rendezvényt vezető felnőttek megkérlik a résztvevő gyermekeket arra, hogy mondják el véleményüket a rövidfilmekről azért, hogy lássák, mit gondolnak az akadálymentességről, befogadásról, toleranciáról, sokféleségről stb. Végül a játékok nyertesei díjat kapnak. A filmek után az összes tanulót megkérlik arra, hogy mondja el véleményét az eseményről. A rendezvény teljes mértékben ingyenes az iskolák számára, mivel az szponzorok és adományozók finanszírozásával valósul meg.

Összefoglalva a Field Aperture gyerekeknek rendezvény a résztvevő gyermekek tanulmányait egészíti ki és népszerűsíti az oktatáson kívüli új tapasztalatokat. A program emellett figyelemfelkeltő és szemléletformáló, mivel résztvevői közt az általános iskolák nem fogyatékos és a speciális iskolák és egyéb intézmények fogyatékos tanulói is ott vannak.

Bővebb információt az alábbi oldalon talál:

<https://www.youtube.com/watch?v=rYcxNxlo3b0&t=15s>.

✚ La Clé de Phare kezdeményezésére indult el egy koncertsorozat a St Nolff Iskola, a Fiatal Látássérültek Nemzeti Intézete és két konzervatórium együttműködésében. A műsorsorozat 25 hagyományos oktatásban részesülő, 9 és 11 év közötti tanulót, 10 konzervatóriumban tanuló, 12 és 15 év közötti diákot és 10 látássérült, 10 és 20 év közötti, az intézethez tartozó fiatalot hozott össze. Mindezzel egy időben 39 fogyatékossgal élő humorista is részt vett a kezdeményezésben, 6, az egyik konzervatórium révén bekapcsolódó, hivatásos zenész mellett.

Amellett hogy két teljesen különböző területről, a klasszikus zene világából és a fogyatékos emberek világából, szólított meg résztvevőket, a koncertek céljai a következők voltak:

- ✓ a fogyatékossgal élő fiatalok művészi kifejeződésének elősegítése;
- ✓ az emberek segítése, abban, hogy klasszikus alkotásokat ismerjenek meg;
- ✓ olyan színpad építése, amely lehetővé teszi minden fiatal számára, hogy megtalálja a helyét, és ennek megfelelően mutassa meg magát;
- ✓ a fiatalok speciális készségeinek fejlesztése és ezáltal lehetővé tenni számukra, hogy a zene segítségével tovább lépjenek korlátaikon;
- ✓ a testbeszéd tanítása táncon keresztül;
- ✓ tapasztalatcsere elősegítése előadóművészekkel, zenészekkel, táncosokkal, énekesekkel, komikusokkal stb.;
- ✓ a fiatal közönség tudatosságának növelése a fogyatékossgal és a kulturális tevékenységekhez, eseményekhez való egyenlő hozzáféréssel kapcsolatban.

A műsorsorozat összeállításához szükség volt klasszikus hangszerekre a zenekar és a kamarazenekar számára. A dekorációért az egyik résztvevő iskola felelt és együttműködtek

Vannes és Séné város kreatív kurzusainak hallgatóival. A kosztümöket szintén ezen kurzusok diákjai készítették, együttműködésben karitatív szervezetekkel. A koncertek helyszínét a Fiatal Látássérültek Nemzeti Intézete biztosította.

Az előadások előkészítésében részt vesz az iskolai személyzet, például tanárok, speciális nevelési oktatók, pedagógus hallgatók, több zenei konzervatóriumi professzor és zene terapeuta.

Eredetileg a kezdeményezés egy teljes napon át két hetente, szombaton vagy vasárnap, kreatív műhelyként valósult meg.

Egy idő után azonban a résztvevők sűrű időbeosztása miatt a műhelyek megszervezése nehézségekbe ütközött, ezért újfajta együttműködésbe kezdtek, ahol az élő koncerteket rövidfilmekkel egészítették ki. Ugyanakkor a látássérült hallgatók a Fiatal Látássérültek Nemzeti Intézetéből szintén elkezdtek részt venni a kiállításokon, mivel az utóbbit az intézetben tartották.

Összefoglalva: a rendezvények lehetővé teszik a résztvevők számára, hogy találkozzanak és megismerkedjenek fogyatékos és nem fogyatékos tanulókkal, komikusokkal, valamint további szakemberekkel, látványtervezőkkel, jelmeztervezőkkel, és a közönség tagjaival is. Ők mind segítik a résztvevő gyermekeket abban, hogy kommunikálják az igényeiket, félelmeiket, érzelmeiket és ösztönözzék őket önmaguk kifejezésére és kreativitásuk kiteljesítésére. A középiskolai tanulók bevonása elősegíti annak tudatosítását, hogy fontos a fogyatékossgal élő fiatalok bevonása. A koncertek emellett újdonságot és értéket hoznak a művészek és a zenészek életébe is. Végül, a közönség számára nagy élményt ad és felnyitja szemüket az, hogy fogyatékos komikusokat látnak a színpadon.

Bővebb információ az alábbi oldalon található: <https://www.lacledephare.com/timouk>.

3.3.4. Jó gyakorlatok Magyarországról

 A budapesti Sylvester János Református Gimnáziumban inkluzív mozgás és táncterápiai oktatás folyik az iskola 14 diákjának részvételével. A résztvevő diákok 12 és 17 év közöttiek

A cél az, hogy fogyatékos és nem fogyatékos diákok együtt alkossanak, vegyen részt a kreatív táncolás folyamatában. Ez az inkluzív program az iskolai oktatás része és a diákok választható tárgyként vehetik fel.

A táncterápiához egy akkora teremre van szükség, ahol a 14 diák, a csoportvezetők és a segítő tanár kényelmesen elfér. Emellett szükség van zenelejátszóra és Internet elérése egyes zeneszámok meghallgatásához. A résztvevőknek kényelmes cipőre és ruhára van szükségük. foglalkozásokon alkalmanként két-két csoportvezető és egy fő segítő táncos volt jelen. Az iskola részéről a fejlesztő gyógypedagógusa a szakmai team tagja volt.

Az ArtMan Mozgásterápiás Művészeti Közhasznú Egyesület a MOL Gyermekgyógyító Program keretében, az Új Európa Alapítvány támogatásával a Sylvester János Református Gimnáziumban indította a programot 2017 októberében, Kreatív Test címmel ép és sajátos nevelési igényű (mozgássérült, beszéd fogyatékos, egyéb pszichés zavarral küzdő, autizmusban érintett) diákok számára.

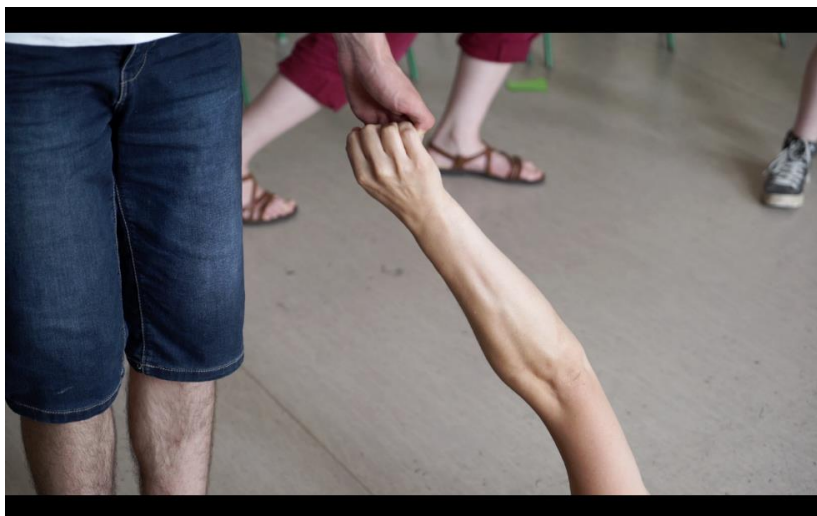
A program középiskolai keretek között valósítja meg az inkluzivitást, és lehetőséget biztosít a közös alkotásra és megmutatkozásra.

A tanév során összesen 30 foglalkozás valósult meg órarendi keretben, amit szakmailag 11 mentorációs alkalom támogatott, valamint két alkalommal szupervízió kísért. A 45 perces foglalkozásokon alkalmanként két-két csoportvezető és egy fő segítő táncos volt jelen. A segítő táncos nem "táncolni" segít: mozgásával, figyelmével, saját magára figyelve segíti a helyzeteket, ezáltal mintát ad az önreflektív, ugyanakkor bírálat-mentes jelenlétre. Teljes létszám esetén 14 diák vett részt a foglalkozásokon.

Minden foglalkozás rövid szóbeli bejelentkezéssel kezdődött és zárult, ami lehetőséget adott a személyes élmények, érzések, képek megfogalmazására és tudatosította a személyes és csoporttörténeteket. A mozgásos részben a csoportvezetők szavakkal, narrációval segítették,

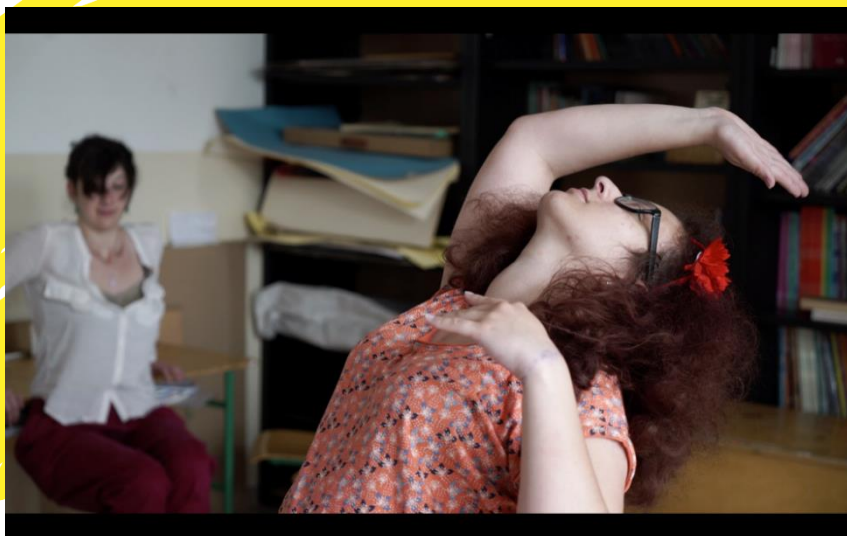
mozgással támogatták a résztvevőket, itt kiemelkedő szerepet kaptak különböző figyelmi fókuszok, melyek irányulhattak a saját testre, partnerre, térre, szituációkra. A program első részében a mozgásos rész során inkább a testtudati munka, belső megfigyelés, páros gyakorlatok voltak meghatározóak, míg a második részben egyre inkább a csoportos feladatok, egy témáról közösen alkotott rövid performanszok, a kifejezőkészség került fókuszba.

Bár az iskola fontosnak tartja a demokratikus légkör megteremtését, a diákok számára a hagyományos iskolai órai kerethez képest mégis újdonság volt a táncosok által felkínált partnerség, ill. a két tanáros modell. Az órán megvalósuló egyenlő joggal és szerepben való jelenlét felfedezésre váró minőség a diákok számára. Az improvizációs mozgáson keresztüli kapcsolódás önmagukhoz és társaikhoz új élményeket, tapasztalatokat adott. Ez az új nézőpont segíti a már meglévő sztereotípiák megdöntését.

A foglalkozáson jellemzően nem a sérültség – nem sérültség mentén tekintettek egymásra a tanulók. A művészi, alkotói feladatoknál gyakran előfordult, hogy sajátos nevelési igényű gyerekek kezdeményeztek, vagy ők oldották meg színvonalasabban a feladatot. Ezt a csoportvezetők értékelése nélkül is érzékelték a csoport. Megjelentek más normák, értékek is, mint a hétköznapiakban.

„A vegyes képességű csoportösszetétel egyszerre érzékenyíti a gyerekeket egymás másságára, és keretet ad a kapcsolódásra hasonlóságaik vagy éppen egymást inspiráló másságuk mentén – emelte ki Jobbágy Bernadett, az ArtMan Egyesület tagja, a program egyik kidolgozója. – A közös játék és alkotás keretében a résztvevők önismerete, testtudata, kommunikációs és szociális készségei anélkül fejlődhetnek, hogy a hangsúly a sérültségre kerülne”.

Összefoglalva: a leírt táncterápia lehetővé teszi a fogyatékos és nem fogyatékos fiatalok, hogy részt vegyenek olyan rövid előadásokban, amelyek különböző témákat dolgoznak fel, miközben párban és csoportban, toleráns és kreatív környezetben dolgoznak. Ezenkívül ösztönzi a résztvevőket arra, hogy öntudatosak legyenek, fejlődjenek, kommunikációs és társadalmi készségeik, valamint új érzéseket és érzelmeket tapasztaljanak meg az improvizációs mozgások során.

Bővebb információ az alábbi oldalon található: <http://artman.hu/en/kreativ-test-zaras>.

- ✚ Budapest 6 kerületében már számos óvoda vett részt a Kézenfogva Alapítvány közvéleményformáló, óvodai komplex érzékenyítő és integrációs programjában, a *Közös a Napunk!* -ban. A célcsoport tagjai 3-7 év közötti gyerekek és szüleik, óvodapedagógusok és további szakemberek. A program támogatja az óvodáskorú gyermekek azon tulajdonságát, hogy ők érdeklődők, nyitottak, őszinték, nem befolyásolják őket a fogyatékos emberekkel kapcsolatos sztereotípiák, előítéletek. Az alapítvány hisz abban, hogy ha minél kisebb korban biztosítunk lehetőséget arra, hogy a gyerekek találkozhassanak sérült társaikkal, sérült felnőttekkel, annál nyitottabbak lesznek a világ sokszínűségére és ítéletektől mentesen élhetnek majd felnőttként is.

A program lefolytatásához szükség van egy megfelelő méretű szobára, papírra, tollakra, projektorra, füzetekre, jelmezre és díszletekre. A helyiségnek elég nagyra kell lennie ahhoz, hogy a szülők és a közönség más tagjai is kényelmesen elférjenek benne.

A program három egymásra épülő elemből áll:

- ✓ A program első elemeként a pedagógus továbbképzési rendszerben akkreditált 30 órás továbbképzés keretében kapnak az óvodapedagógusok ismereteket a fogyatékoságok és az esélyegyenlőség témaköréből, valamint sok saját élményű gyakorlat segítségével pillanthatnak bele a különböző fogyatékosággal élő gyermekek és szüleik életébe, mindennapjaik megélésébe.

- ✓ A program második elemeként olyan rendhagyó előadásokat szervezünk, amelyek nem csak integráltak (sérült és ép előadók közreműködésével), hanem interaktívak is. Az előadás alapját adó, „Zene a dombtetőn” című mese didaktikailag is megalapozott történet, amely óvodapedagógiai és gyógypedagógiai szempontokat figyelembe véve is helytálló.

Az előadás abban a pillanatban kezdődik, amikor a gyermek és a szülei belépnek a helyszínre (csoportokba). Vidám „utazáson” vehetnek részt, együtt az ép és a sérült színészekkel, akik a mese állatfiguráit megszemélyesítve mutatják be a különböző fogyatékossgal járó élethelyzeteket.

Az előadás a gyerekek hangszereken való játékával kezdődik. Főként könnyen mozgatható díszletekkel, hangszerek bevonásával formálják meg a mesét. A gyerekek az állatoknak megfelelő fejdísszel, és ruházatban adják elő a mesét. Az előadásnál külön figyelmet fordítunk a megszemélyesített állatok fogyatékossgának észlelhetőségében, együttérzést kiváltó érzelmek aktivizálására. A mese végén lehetőség nyílik közös zenélésre, rajzolásra, festésre. A további érzékenyítés óvónői feladat, a mese mondani valójának feldolgozásával, ezáltal formálva, kialakítva, befolyásolva a gyermekek és a szülei véleményét a fogyatékossgal kapcsolatban. A történet végén, a mese alapján együttzenélés a sérült gyermekekkel és tanáraikkal, valamint a sérült iskolás gyermekek és az óvodások együtt festenek egy képet a meséről és mindarról, amire a mese inspirálja őket. A festést a kísérő gyógypedagógiai tanár és az óvodapedagógus együttesen vezeti, segíti.

- ✓ A program harmadik elemként az óvoda gyermekei szülei egy szakember segítségével beszélgetnek gyermekeikről és a sérült, fogyatékos gyermekeikről, szülői nehézségeikről, nevelésről, elfogadásról és mindarról, ami a mese kapcsán felmerül bennük.

A program eredményeképp, a résztvevő gyermekek tudása és készségei gazdagodik, hiszen a pozitív mesén és művészeti előadáson keresztül sok új dolgot tanultak. Emellett a gyerekek megtanultak vegyes csoportban, fogyatékos és nem fogyatékos társaikkal közösen dolgozni, ami segíti őket abban, hogy toleránsabbá és nyitottá váljanak a későbbiekben. Ezen felül, a közös alkotás segíti a figyelemfelhívást a szülők és a közönség soraiban ülő más gyerekek körében. A szülőkkel tartott külön megbeszélések, valamint az óvodapedagógusok számára szervezett átfogó fogyatékossgai képzés szintén hozzájárul ahhoz, hogy a fogyatékossgal kapcsolatos negatív gondolkodásmód megváltozzon.

Bővebb információ elérhető az alábbi oldalon <http://kezenfogva.hu>

✚ Az Igazgyöngy Alapítvány művészeti iskolája úgynevezett hármassfókuszú vizuális nevelésén alapszik, amelyet hat magyarországi településen (Berettyóújfalu, Komádi, Magyarhomorog, Körösszakál, Körösszegapáti, Biharkeresztes) valósítanak meg. Tanévenként 550-600 tanulójuk van, nagy részük (nagyjából 70 százalékuk) hátrányos helyzetű gyermek. Ezen belül kiemelkedően magas a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma illetve köztük jelentős számú sajátos nevelési igényű gyermek található. Képző és iparművészeti ágon oktatnak, a tanárok délutánonként utaznak a településekre, a gyerekekhez.

A hármassfókuszú vizuális nevelési nem csupán oktatást biztosít a résztvevő gyerekeknek, hanem segíti őket abban, hogy szociális készségeiket fejlesszék, és így túllépjenek a hátrányos helyzetükből fakadó korlátokon.

A program megvalósításához szükség van az alapítvány által külön képzett szakemberekre, különböző papírokra, tollakra, krétákra, ollóra, ragasztóra és ecsetekre.

Az Igazgyöngy Alapítván művészeti iskolája 2000 óta működik. Az iskola módszertana jelenleg az úgynevezett hármaskörű vizuális nevelését veszi alapul: a gyermekközpontú vizuális nevelés mellett hátránykompenzációval és szociális kompetenciafejlesztéssel egészítették ki módszertanukat. Minden tanórán, feladatba ágyazottan mindhárom fókusz teljesül. A módszer sikerességét a felszabadult órák mellett hazai és nemzetközi rajzpályázati eredmények igazolják, az "Igazgyöngyök" évente 500-nál is több díjat nyerne.

A legtehetségesebb diákok ösztöndíjprogramban részesülnek, és a 2011 szeptemberében indított programnak hála tanévenként hatvannál is több tanítványukat tudják támogatni. A 2016/17-es tanévben bevezették a Dragan-ösztöndíjat is, amivel kibővítették a támogatottak körét.

Az eltérő képességű és szocializációjú gyerekek vizuális nevelésének alapelvei között szerepel az alapítványnál egyebek mellett, hogy a művészeti nevelés, mint komplex személyiségfejlesztés kell, hogy megjelenjen, illetve hogy a sajátos nevelési igény gyakran párosul szociális hátrányokkal is, ezért itt a művészeti nevelésnek hátránykompenzáló szerepe is van. A munkában a művészeti nevelés ismeretanyaga mellett így egyenrangú feladat a szociális kompetenciák fejlesztése is. A művészeti neveléshez való hozzáférést minden gyerek

számára biztosítani kell. Az oktatási folyamat a képességek felmérésével és a szükséges fejlesztések meghatározásával kezdődik.

Általában jellemző, hogy a sajátos nevelési igényű gyerekek motívumkészlete szegényes, színhasználatuk mellőzi a tudatosságot, térábrázolási ismereteik minimálisak, nem elég részlet-gazdagok. Technikai tudásuk hiányos, eszközhasználatuk, finommotorikájuk fejletlen. Az alapítvány munkatársai minden felmérés után kidolgozzák a gyerekek számára a megfelelő feladatokat, ami az adott terület fejlesztésére összpontosít. A vizuális kifejező rendszer bővítését mindig élményszerű, a gyerek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodó témájú feladatokon végzik el 10 éves korig bezárólag, sajátos nevelési igényű tanulóknál tovább is. Ilyenkor is arra összpontosítva, hogy minden feladat a gyermek élményeire épülő legyen. Fejlesztett kompetenciaterületek: önismerettel összefüggő kompetenciák (pl. érzelmek tudatossága, önállóság, autonómia, identitás, hitelesség), önszabályozás területén: érzelmek, felelősségvállalás, törődés, tekintet másokra tolerancia, nyitottság, véleményelfogadás, bizalom. Fejlesztik az énhatékonyság-érzés területét, a szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségeket, mint az információ- és problémakezelést, reális célkitűzést, problémamegoldás, kritikai gondolkodást, szabályalkotást és -követést, kreativitást, nyitottságot, rugalmasságot.

Összefoglalva az alapítvány munkájában a társas kompetenciák területén nagy hangsúly kerül az empátiára, kommunikációs készségekre - fontos a vizuális kommunikációt verbális kommunikációval is kiegészíteni. Az együttműködés és konfliktuskezelés fejlesztésére a legmegfelelőbb eszköz szintén a kooperatív technikák alkalmazása. A társadalmi részvétel területére is fókuszálnak: a csoporthoz tartozás, szociális érzékenység, szolidaritás, feladatvállalás, önkéntesség, civil kezdeményezőkézség fejlesztésére. Ez utóbbi terület fontos a kisebbségi és a többségi tanulói csoportok szempontjából is, és integrált csoportok kialakításával a kooperációs technikákat használva nagyszerűen fejleszthető.

Amennyiben többet szeretne megtudni az alapítványnál folyó szakmai munkáról, látogassa meg a <https://igazgyongyalapitvany.hu/> oldalt.

3.3.5. Jó gyakorlatok Írországból

✚ A Charleville Állami Iskola közös programot indított a gyógypedagógiai Offaly School of Special Education iskolával, *Az integráció programja a közoktatás iskoláival együtt (Programme of Integration with Mainstream Schools (P.I.M.S).)* néven. A kezdeményezés az iskolai tanrend számos területét érinti és célcsoportja 10-12 éves, nem fogyatékos gyermekek valamint halmozottan és súlyos értelmi és mozgásszervi hátrányokkal élő gyermekek, az 5-18 éves korosztályból.

Az ötlet az, hogy az általános iskolákban élő gyermekek találkozzanak speciális szükségletekkel élő gyermekekkel, miközben közösen festenek, zenélnek vagy az évente megrendezésre kerülő ünnepeken, sportnapon vesznek részt. Mindezt annak érdekében teszik, hogy fokozódjon a gyermekekben a tudatosság a speciális igények világáról és fejlődjenek a köztük lévő interakciókban.

A foglalkozások helyszíne az iskola előcsarnoka vagy egy nagy helyiség, és emellett különféle anyagokra van szükségük a résztvevőknek - papírok, újságok, festékek, szövetek, ceruzák, asztalok, székek, háttérzene, hangszerek, ütőhangszerek stb. A művészeti rendezvényeken részt vesznek a tanárok, a speciális, gyógypedagógiai asszisztensek, a szülők és természetesen mindkét iskola tanulói.

A gyógypedagógiai Offaly School of Special Education iskola diákjai, tanáraik és a gyógypedagógiai asszisztensek kíséretében érkeznek meg a Charleville Állami Iskolába és ott bemutatkoznak az iskola tanárainak és tanulóinak. Az iskola előcsarnokát úgy rendezik ilyenkor át, hogy alkalmas legyen kerekesszékek fogadására, ezért az asztalokat „U” alakba rakják, így a tanulók egymással szemben vagy egymás mellett ülhetnek. Az anyagok ilyenkor már rendelkezésre állnak, és az általános iskolában tanuló gyermekeket segítik a tanárok abban, hogyan tudnak kapcsolatba lépni a speciális iskolában tanuló társaikkal - beszéljenek velük, segítsenek nekik egy-egy technika átadásával. Fontos, hogy a közoktatásban tanulók felismerjék azt, hogy a foglalkozások vezetői az Offaly School of Special Education iskola diákjai.

A foglalkozások lefedik a gyermekek tantervének sok területét, pl. képzőművészet, nyelv és kommunikáció, társadalomismeret, egészségügyi- és önismeret, zene. Sőt, egy idő után a közoktatásban tanuló gyermekek nagyon oldottá váltak a sajátos nevelési igényű gyermekek társaságában és remélhetőleg ez a másik oldalról is megvalósul majd. Addig is a speciális iskola tanulóinak lehetősége nyílt arra, hogy fejlesszék kommunikációs képességeiket. Ezen felül a hagyományos iskolában tanuló gyermekek lehetőséget kaptak arra, hogy megtapasztalják, milyen érzés együtt dolgozni valakivel, aki „más”, és megismerjék azt a tényt, hogy a tolerancia mennyire fontos. Ez a tény, tapasztalás kiemelt jelentőségű attól függetlenül, hogy valakinek van-e fogyatéka vagy sem, hiszen az ember nem lehet csapatjátékos anélkül, hogy a többieket figyelembe ne venné.

A program megvalósításától olyan eredményeket várnak a szervezők, melyek során kialakul egy olyan környezet, amiben eloszlik a félelem azzal kapcsolatban, hogy ha különleges szükségletekkel rendelkező személyekkel találkozunk. Emellett ahol a speciális iskolából származó gyermekek olyan tevékenységeket élvezhetnek, amelyeket „ép” társaik amúgy maguktól értetődőnek tekinthetnek. Ezenkívül a szervezők úgy gondolják, hogy ez a foglalkozás sorozat növeli a fogyatékkal kapcsolatos tudatosságot, hiszen a mostani, közoktatásban tanuló gyermekek kevesebb, mint 20 év múlva akár döntéshozókká is válhatnak a speciális oktatás területén. Ezért remélik, hogy a programban való részvétel segíti azt, hogy a gyermekek toleránsabbá és tájékozottabb felnőttekké váljanak.

Bővebb információ a <http://charlevillens.ie> oldalon érhető el.

✚ *A Kollaboratív Művészeti Projekt (Collaborative Art Project)* a St Brigid's Állami Iskola és az 1986-os alapítású Kingsriver Közösség kezdeményezésében indult útjára. A Kingsriver közösségi alapokon nyújt bentlakásos és napközi ellátást olyan 18 éven felülieknek, akik különféle fogyatékokkal élnek.

A projektben az iskola 18, 5 és 12 év közötti tanulója vesz részt, egyikük az autizmus spektrumán található.

A cél egy művészeti alapú partnerség kiépítése a Kingsriver Közösséggel annak érdekében, hogy mind az iskola, mind a Kingsriver közösség számára legyen lehetőség a közös tanulásra és tapasztalatszerzésre. Valamint cél az is, hogy a gyermekek találkozzanak olyan felnőttekkel, akik különböző támogatási igényekkel élnek és megismerjék őket és képességeiket.

A projekt tevékenységei több helyszínen valósulnak meg: mind a St Brigid Állami Iskola, mind a Kingsriver Közösség épületeiben és a környék egyéb helyszínein, például a középkori apátság romjainál és a Kells-i Kings folyó környékén. A projekt megvalósításához kamerára és művészeti anyagokra van szükség, pl. ceruzákra, színező ceruzákra, jelölőkre, pasztellkrétára, cellulóza és keretekre a papírkészítéshez. A St Brigid Állami Iskola összes tanulója és szülei, az iskola személyzete - az igazgató, az osztálytanár, a tanulást támogató tanár és a gyógypedagógiai asszisztens -, valamint a Kingsriver Közösség belső művészek, munkatársak és önkéntesek, továbbá a közösségekben aktív művészek, részt vesznek a projektben.

A program folyamatosan zajlik. A kreatív, együttműködésen alapuló folyamat során felfedeznek a résztvevők egy helyszínt, a hovatartozást és a helyi környezetet. Mindez ösztönzi azt, hogy az összes érintett aktívan vegyen részt a programokban. A kiválasztásra kerülő területeket a résztvevők egyetértésben választották ki: Kells faluban és környékén lévő területek - pl. az apátság, a Kings folyó, a helyi út, a látvány, a táj stb. mind a gyermekek, az iskolai közösség és a Kingsriver közösség felnőtteinek közös döntése alapján került kiválasztásra.

Vendégművészek vezetik a foglalkozásokat, egyéni és csoportos feladatokat adva és így az együttműködés és a környezet felfedezésének lehetőségét kínálva mindkét közösség tagjai számára. Ez jelenthet megfigyeléshez kapcsolódó rajzokat, sétákat, vázlatokat, „mély” kreatív feltérképezést, fényképezést, emlékek és történetek gyűjtését, a hagyományos / kortárs kézi papírgyártási folyamatok és a kapcsolódó technikák megismerését. A végeredmény pontos jellege csak az együttműködés, a tervezés és a képzelőerő kreatív folyamata során válik egyértelművé, miközben a résztvevők megértik az elvárásokat az olyan állandó, befejezett alkotások iránt, amelyeket helyben lehet ünnepelni, megalkotni és kiállítani, valamint esetleg más helyszíneken is bemutatni.

Általánosságban véve a projekt alatt a tanulók találkoznak és megismerkednek fogyatékossgal élő felnőttekkel és megfigyelik, azt, hogy mi mindenre képesek. Azt is

megtanulják, hogy mindenkit tiszteletben kell tartani és nem szabad félni attól, ha valaki más. Így a projekt pozitív oktatási és társadalmi hatással bír az érintett gyermekekre nézve, mivel ők nemcsak megismerik iskolájuk természetes környezetét és mögötte álló történeteket, hanem együttműködnek hátrányos helyzetű emberekkel, megismerik őket és képességeiket.

Bővebb információ itt található: <https://www.facebook.com/pages/category/Elementary-School/St-Brigids-NS-Kells-Kilkenny-207470456270030>.

- ✚ St Joseph's Állami Iskola egy Inklúzió elnevezésű projektet fejlesztett ki, amelynek célcsoportja az iskolába járó összes diák. Ez összesen 232 nem fogyatékos és 18, autizmus spektrumzavarral élő, 4 és 13 év közötti diák bevonását jelenti.

A projekt célja, hogy ösztönözze a speciális szükségletű tanulók integrációját egy új módon, úgy hogy az iskola összes tanulóját bevonva közösen szerveznek autizmus napot. Ennek során az autista gyermekek felvételt nyernek a diáktanácsba, járhatnak a hagyományos órákra, különösképp a művészeti és drámaórákba kapcsolódhatnak be.

A projekthez szükséges anyagok: filmkamera, számítógépek, internet, mozaiklapok, művészeti anyagok stb. Mindemellett az iskola volt és jelenlegi diákjaira, a tanárookra, a gyógypedagógusokra, a szülőkre és a helyi közösség tagjaira is szükség van, hogy sikeresen valósuljon meg a program.

A projekt egyik közös tevékenysége egy falidísz tervezéséről szól, amely az iskola integrációs, befogadásról szóló gyakorlatát mutatja be. Minden tanuló és szakember elhelyez egy-egy mozaik darabkát a falon.

Továbbá, egy, a tanulókból álló filmes csoport rendszeresen készít az inklúziót népszerűsítő és fogyatékos emberekről szóló filmeket. Az autista és a nem fogyatékos tanulókból álló csoport forgatja a filmeket, írja a forgatókönyvüket és vágja is az alkotásokat. Az egyik általuk készített, autizmusról szóló film itt érhető el: <https://www.youtube.com/watch?v=LmsTFhIY5sI&t=443s>,

Ezenkívül a sajátos nevelési igényű gyermekek és a többi tanuló is bekapcsolódott egy karácsonyi történet elkészítésébe, amely a következő linken tekinthető meg: <https://www.youtube.com/watch?v=arfuUMygkDo&t=2s>.

Összefoglalva: az Inklúzió projektnek köszönhetően minden diák jobban érti már az autizmust és tapasztalatot szerzett a speciális szükségletekkel élő diákok elfogadásáról. Ezenkívül észrevehetően megnőtt az ép és autista gyermekek közti interakciók száma. Végezetül, a kreatív tevékenységek révén minden diák képes volt arra, hogy jobban kifejezze magát, megtanulja a kommunikáció új módjait, valamint fejlessze tehetségét a művészetekben és javítsa teljesítményét az iskolában.

Bővebb információért látogasson el az alábbi oldalakra: <http://rehinsnsballina.weebly.com> és <http://rehinsns.scoilnet.ie/blog>.

4. Konklúzió

A művészetek és a kreatív tevékenységek pozitív hatással vannak a gyermekek fejlődésére, tanulási képességeire és szocializációjára az óvodai / iskolai környezetben. A művészetek világának könnyű és oldott természete, amely mindenféle értelmezést lehetővé tesz, és nem határozza meg, hogy mi a helyes és helytelen, segíti a tanulókat abban - különösen a sajátos nevelési igényű tanulókat - hogy magabiztosabbá, kifejezőbbé és érzelmeik kapcsán tudatosabbá váljanak. Ugyanakkor, ha a művészetek az általános oktatás részévé válnak és ott hangsúlyos szerepet kapnak, ez lehetőséget ad a gyermekek számára, hogy együtt dolgozzanak anélkül, hogy ítélnének azok felett, akik „különböznek”. Ez a tapasztalat növeli a fiatal diákok fogyatékossgal kapcsolatos tudatosságát, és arra ösztönzi őket, hogy toleránsabb, elfogadóbb és nyitottabb felnőtté váljanak. Határozottan kiállunk azért, hogy itt az idő, hogy elmozduljunk attól a felfogástól, hogy az embereket külsejük alapján határozzuk meg, és most már a felszín mögé kell pillantanunk. Az ISA projekt szakmai stábjá úgy véli, hogy a művészeti és kulturális tevékenységek, a sajátos nevelési igényű gyermekek általános oktatásába integrálva, tökéletes módszer egy mindenki számára elérhető, jobb világ megteremtésére.

PROJEKT PARTNEREK

